

ekmek ve gül

Birlikte yürüyenleri
çoğaltmak için

3

Pandemide sığınmaevi

5

Gölgelerden çıkalım,
dünyayı biz kuralım

8

Adile Naşit: Yeşilçam'da
bir anti-yıldız

20

Yarın diye bir şey var...

Bir toz bulutu altında arıyoruz adaleti, umudu... Toz bulutunun boca ettiği dumanı, kiri pası dağıtmak ve yarını temiz bir havayla sozumak umuduyla sallıyoruz ellerimizi sağa sola... O toz bulutunun içinde memleketin dört bir yanında farklı şekillerle zuhur eden saldırılar var, adaletsizlik, işkence, haklarımızın gaspı var. Toz bulutu nefesimizi ele geçirdiği yarattığı bir şey var ki, maske bile çare olmuyor!

Hatırlayalım toz bulutunun nefes alanımıza nasıl çöktüğünü...

Hali hazırda tüm medyayı havuza çevirmeye çalışırken, muhalif basına cezalarla, karartmalarla göz açtırmazken, şimdi de insanların seslerini duyurmasına bir nebze de olsa katkısı olan sosyal medyayı hedef aldı Erdoğan. Memlekette zaten ifade özgürlüğüne dair alanları daralttıkça daraltmışken, duygumuzu paylaştığımız, itirazımızı söylediğimiz, birbirimizden haberdar olmamıza vesile olan mecraları hatta dizi izlediğimiz platformları bile topa tuttu...

Meclisteki çoğunluğuna, elindeki devlet gücüne, tek adam yönetimi olmanın rahatlığına sığınan iktidar, toplumun büyük kesimlerinin vazgeçemediği "adalet" ve "güvenli bir gelecek" arayışını tümüyle ortadan kaldırmak, toplumsal muhalefetin sesini tümünden kesmek için baroları, oda ve birlikleri hedef alıyor. Yalnızca avukatları değil, toplumun önemli bir kesiminin adalet arayışını, hak mücadelesini engelleyecek bir biçimde çoklu baro hesabını görmeye çalışan iktidar, bize en lazım olanları kendi hayaline örtü yapmakta da bir beis görmüyor: Demokrasi! Bu sırada ülkenin başkentinde baro başkanları ablukaya alınıyor... Ankara 15 gün boyunca tüm gösteri ve yürüyüşe kapatılıyor...

"Bizim iktidarımızda beyaz Toroslar yok, işkenceye sıfır tolerans, Avrupa Birliği standartlarında muamele..." diye geçmişin karanlık günlerinden kendine övünme payı çıkaran iktidar, 18 yıldır aslında hiç vazgeçmediği işkence ve kötü muameleyi, şimdilerde alenen, üstünü bile örtme ihtiyacı hissetmeden Kürt halkı, ama özellikle de Kürt kadın siyasetçiler üzerinde uyguluyor. İşkence ve kötü muamele en son TJA üyesi Rojbin Çetin'e ev baskınıyla köpekle saldırıya kadar vardı.

Fotoğraf: Flickr

Yetinmedi; yıllardır hamle yaptığı kıdem tazminatını gasp girişimlerine pandeminin tozu dumanı arasında hız verdi. İşçilerin gelecek teminatlarını geriye hiçbir şey bırakmayacak bir biçimde ellerinden almaya niyetli.

Dikkat çekici bir biçimde; tüm bu saldırılara sokakta yanıt verenlerin büyük çoğunluğunu genç kadınlar oluşturuyor... Kadınlar adalet arıyor, adalet arayışının önüne geçen her iktidar hamlesinin karşısına cesaretle çıkıyor. Baroların eylemlerinden HDP'nin yürüyüşüne, mahkeme önlerinde kadın cinayeti davalarını takip etmekten, sınır ötesinde siyahların adalet ve eşitlik için sokaklara döküldüğü isyana kadar her yerde genç kadınlar ağırlıkta...

Yarın diye bir şey var... "Kindar ve dindar nesil" sloganıyla çıkıp hamur gibi yoğurmaya, boyunlarına adeta mukaddesat ve cinsiyetçilikten örülü bir boyunbağı takmaya çalıştıkları gençlerin hamurunun bu suyu kaldırmayacağını görüyorlar... Tüm bilgi ve haberleşme kaynaklarını, tüm hareket olanaklarını, tüm yan yana gelme şanslarını ortadan kaldırmak için daha önce rafta beklettikleri ne varsa çıkarıyorlar ortaya...

Yarın diye bir şey var; bu boyunbağıyla yaşamak istemeyen gençler geleceksizliğe karşı, tek adam keyfiyetçiliğine, "ben yaptım oldu"culuğuna, "en iyisini ben bilirim" cilliğine, baskıya, yasaklara karşı yeni yöntemlerle, öfke duyan halkların ezelden beri kullandığı yöntemleri birleş-

tirmenin arifesindeler...

Yarın diye bir şey var. Hukuktan ve adaletten yanaların, haklarını kolay kolay yedirmeyecek olanların, sözlerini dile getirmekten usanmayacak kadınların, aza tamah yaşamak zorunda kalan yoksulların, geleceği karartılan gençlerin 'yarın'a taşıyacakları öfkeleri var.

Dergimizin Temmuz sayısı işte bu öfkeyi biriktiren meseleleri ele alıyor; kıdem tazminatının gaspından artan şiddete, salgın döneminde işçilerin canının hiçe sayılmasından eğitimden sağlığa yaşanan çöküntüye, mülteci kadınlara dayatılan korkunç koşullardan, sığınmaevinde bebeğe bir mamayı bile çok gören sitemsizliğe, dünyanın dört bir yanında bize benzer hikayelerin kahramanı olan kadınların yaşadıklarından, geçmişimizde kadınlara yollar açan kadınların deneyimlerine kadar çok çeşitli, çok renkli bir sayı hazırladık.

Kadınlar kalemlerini sadece kendi dertlerini anlatmak için değil bu derdin ortaklığında mücadeleyi birlikte büyütme için tutuyor... Bugünü yazmak, yarını kazanmak için paylaşıyorlar deneyimlerini, düşüncelerini, duygularını...

Yarın, daha güzel günlerde buluşmak üzere... 3 aylık online yayın macerasından sonra yeniden basılı halde sizinle buluşan derginizin tadını çıkarın!

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak görseli: TÜMTİS

İÇİNDEKİLER

Birlikte yürüyenleri çoğaltmak için.....	3
Şükran Doğan	
Bebeğe mama, ihtiyaca para yok!.....	5
Adile Doğan	
Biz her şeyi gördük de	6
Mehtap Uzun	
EBA'lı, TRT'li eğitim hüsrana döndü.....	6
Hanima Kızıldaş	
Yakını neydi ki, uzağı ne olsun!.....	6
Zahide Kiper	
İran'da korkutucu tablonun arka planı.....	7
E. Ava	
Gölgelerden çıkalım, dünyayı biz kuralım.....	8
Fulya Alikoç	
SINIRLARIN ÖTESİ.....	10
Hazırlayan: Berivan Balkay	
Soda içmenin çok görüldüğü mülteci yaşamlar.....	11
Özge Akkaya	
Kıdem tazminatı bizim geleceğimiz.....	12
Merve Kaya/ Ebru Yiğit	
'Hükümet gözünü işçinin cebine dikti'.....	14
Dilan Akbulut	
Kıdemi de çok mu görüyorsunuz?.....	14
Emine Yurdakul	
Yıldık artık, çekin elinizi cebimizden!.....	14
Yasemin Akpınar	
KİTAP.....	15
Nazın Ciziri	
SAĞLIK.....	16
Uzm. Dr. Sanem Bilgili	
Daha acısını bulanla kapışırız biberi!.....	17
Filiz Gür	
TARİH.....	18
Müslime Karabatak	
Adile Naşit: Yeşilçam'da bir anti-yıldız.....	20
Hatice Yıldız	
'Çocuk Susar, Sen Susma' sloganı	22
MEKTUBUMUZ VAR.....	23
'Sanmasınlar ki hayatımız dört duvar arasına...24	
Sevda Ateş	

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.

Türü: Yaygın süreli

Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz

Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat

Sorumlu Yazışları Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ
İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62
Adana Baskı: Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA

YÜRÜNEREN YOLLARI AÇMAK, BİRLİKTE YÜRÜYENLERİ ÇOĞALTMAK İÇİN...

Sükran DOĞAN
Emek Partisi
Genel Başkan Yardımcısı

2019 yılında ekonomik krizin vurduğu işçileri, emekçileri ve ailelerini bir de koronavirüs vurdu. Öncesinde de ekonomik olarak rahat yüzü göremeyen bu kesim için salgınla birlikte yaşamın daha çekilmez olduğunu Ekmek ve Gül okurları iyi bilir. Her ne kadar Hükümet 'normalleşme'ye geçildiğini söylese de ne ekonomik bakımdan ne virüse yakalanma riski bakımından rahatlamadan söz edilemez. Bugünlerde kadınların yaşadıkları ise daha da katmerlendi.

'EVDE KAL' DENİLEN SÜREÇTE NELER OLDU?

"Evde kal, evde hayat var" denilen sürede kadınlar neler yaşadığı kısaca hatırlayalım:

■ Ev içi şiddetin artmasına rağmen 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasa'nın ve İstanbul Sözleşmesi'nin etkin uygulanması çağrılarında Hükümetin yanıtı "Bu yasa ve sözleşmeleri nasıl daha işlevsiz hale getiri-

rim" oldu. Hatta Hakimler ve Savcılar Genel Kurulu, "6284 kapsamında verilen tedbir kararlarının yükümlülerin koronavirüs kapsamında sağlığını tehdit etmeyecek şekilde değerlendirilmesi gerektiği"ne hükmederek mahkemelerin, evden uzaklaştırma kararı almamasının yolunu açtı.

■ Basına yansıdığı kadarıyla; 11 Mart'tan nisana kadar 21 kadın, nisanda 20 kadın, mayıs ayında 21 kadın öldürüldü. Kadına yönelik şiddet yüzde 27.8 arttı. Kadınlar, sığınmaevlerine ya ulaşamadı ya da çok zorlandı.

■ 13 Nisan'da çıkarılan infaz yasasıyla şiddet/cinsel şiddet suçluları da tahliye edildiler. Mağdurların bilgisi dahi olmadan tahliye edilen erkekler suç mahallerine geri döndüler ve şiddete kaldıkları yerden devam ettiler. Aile Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı verilerine göre, tahliyelerden sonraki 20 günde ALO 183 hattına 2 bin 506

başvuru yapıldı.

■ Sürekli gündeme getirilen "çocuk istismarına af yasa" korona günlerinde bile iktidarın gündeminde oldu, infaz yasa ile geçirilmek istendi, tepkiler sonucu geri çekildi.

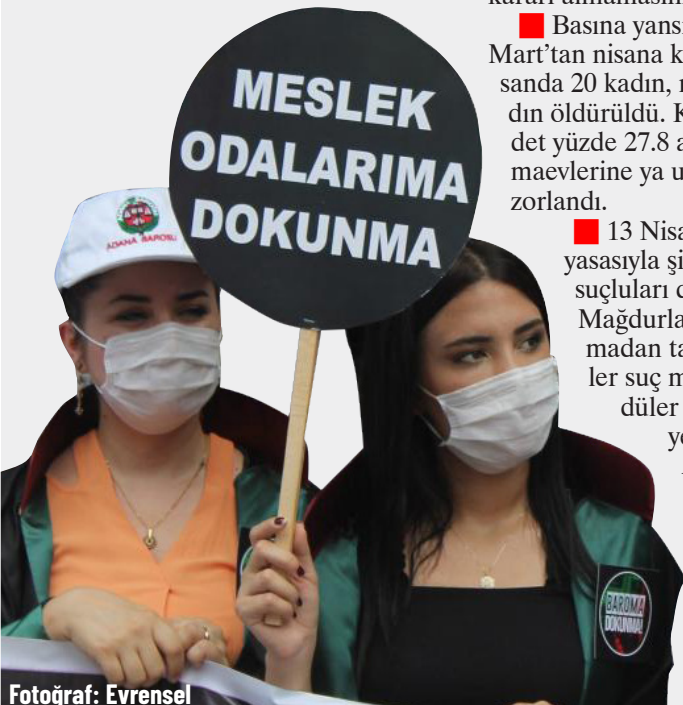
■ Kadınların yoğun çalıştığı başta sağlık, gıda, belediye, market, posta, depo, kargo, tarım vb. alanlarda hizmet ve üretim devam etti. Mesailer 12-14 saate kadar uzadı. İşten atılma ile hastalık kapma ve çocuğuna, yaşlısına bulaştırma kaygısı arasında kadınlar hem işte hem evde çalışmayı sürdürdü.

■ Esnek çalışmanın bir biçimi olarak evden çalışmanın yaygınlaştığı bu sürede kadınlar iş ile ev işi, çocuk-hasta-yaşlı bakımını birlikte yürütmek zorunda bırakıldı.

■ Zorunlu olmayan mal ve hizmet üretiminin yapıldığı işkollarında çalışan kadınların durumu da daha farklı olmadı. Ve tüm bu alanlarda mobbing, şiddet, cinsiyetçi uygulamalar korona günlerinde daha da çekilmez hale geldi.

■ İşsizlik ve yoksulluğun giderek derinleşmesinden kadınlar da payını aldı. DİSK'in raporuna göre, son bir

Fotoğraf: MA

Fotoğraf: Evrensel

İnsanca bir hayat, güvenli bir gelecek isteyen milyonların 'milyonlar' olduğu gerçeğini göstermeye, milyonlar olmayı başarmaya ihtiyacımız var. Bunun için sorumluluğumuz, görevlerimiz var.

Fotoğraf: Flickr

işgücü yüzde 11.1 azaldı. Kadınlar işgücü piyasasından çekilirken daha çok istihdam dışına çıktılar ve aynı zamanda iş aramaktan vazgeçmek durumunda kaldılar. Kadınların istihdam oranı bir yılda yüzde 28.5'ten yüzde 25.5'e düşerken çalışma çağındaki her dört kadından sadece biri istihdama katılabilir oldu. Korona bahanesiyle uygulanan kısa çalışma ve ücretsiz izin uygulamaları kadınları da vurdu. Mart 2019'da 8 milyon 663 bin olan çalışan kadın sayısı mart 2020'de 6 milyon 845 bine geriledi. Bir yıldaki azalma yüzde 21.

■ Giderek artan işsizlik, ele geçen ücretlerle geçinebilmenin daha da zorlaşması, pazar ve marketlerdeki fahiş fiyatlar nedeniyle giderek küçülen alışveriş poşetleri, artan faturalar kadınları zorlamaya devam ediyor.

GERİYE NE KALDIYSA YOK ETMEK İÇİN FIRSAT KOLLUYOR

İktidarın politikaları, hayatın her alanını cendereye alarak, 'tek ses' karşısında farklı sesleri susturmak, kendi bekasını sağlama almak üzerine kurulu. Koronavirüs illetini nimete çevirmenin, "evde kal"ma durumunu da kullanarak her türlü baskıyı artırmanın yollarını sürekli deniyor. Seçilmiş belediye başkanlarını tutuklamak, HDP'li belediyelere kayyum atamak, HDP ve CHP'nin vekilliklerini düşürmek, biat etmeyen odaların (TTB, TMMOB), baroların yasalarını değiştirmeye çalışmak... Kıdemi fona devretmek, sürekli sermaye lehine paketler açmak, her koşulda üretimi sürdürmek için işçileri aileleri ile birlikte "izole üretim kampları"na kapatmak, teknolojiyi işçilerin her adımını takip için kullanmak... Hükümet, işçi emekçi haklarından, demokratik hak ve özgürlüklerden geriye ne kaldıysa yok etmek için fırsat kolluyor.

BASKIYA RAĞMEN MÜCADELE YOLLARINDA OLMAK...

İktidarın başvurduğu her türlü baskıya karşın, ne işçiler ve emekçiler, ne emek ve meslek örgütleri ne de emekten, barıştan, özgürlüklerden yana partiler dayatılanları kabullenmiyor, çeşitli yollarla mücadeleyi sürdürüyorlar.

1 Mayıs, her koşulda mücadele araçlarının yaratılabileceğinin örnekleriyle şenlendi. Başta Emek Partisi ve sendikaların çağrısıyla öncesinden başlayarak 1 Mayıs günü dahil fabrika, işyeri, sokak ve balkonlarda işçiler, emekçiler, kadınlar, gençler; birlik, dayanışma ve mücadelenin sürdüğünü gösterdiler. İşçi ve kamu emekçilerinin örgütlenme ve mücadele talepleri de giderek artıyor. İstanbul, İzmir, Kocaeli, Antep illeri başta olmak üzere korona koşullarında ölümüne çalıştırılan işçiler örgütlenme ve mücadele içinde olmaya devam ediyor. Sağlık emekçileri virüsle mücadele ederken talepleri için mücadeleden de vazgeçmiyorlar ve kazanıyorlar. İktidarın tüm provokatif söylemlerine ve yasaklarına rağmen HDP iki koldan yürüyüşünü tamamlayarak partisine yönelik baskılara karşı tutumunu gösterdi. Avukatlar, yağmurun altında gece boyu bekleseler de sokulmak istemedikleri Ankara'ya girdiler ve örgütlerine sahip çıktılar. İşçiler kıdem tazminatının gasbına izin veremeyeceklerini söylemek için işyerlerinde bir araya gelerek açıklamalar yaptılar. Sınav gerilimi, geleceksizlik dayatmaları, işsizlik ve eğitimsizlik sarmalına karşı yaratıcı yöntemlerle seslerini duyurmaya çalışan gençler Cumhurbaşkanı Erdoğan şahsında tüm iktidara "Oy moy yok" dedi.

Kadınlar, evde, sokakta, işyerinde şiddete, tacize karşı hep tetikteler. Davalar, duruşmalar, katillerin, tacizcilerin tutuklanması, ağır cezalar almaları kadınların ısrarlı takibi ile mümkün oluyor. İktidarın eşitsizliği yeniden yeniden üreten söylemlerine, uygulamalarına, yasa hazırlıklarına karşı hiçbir zaman sessiz kalmayan kadınlar zaman zaman geri püskürtmeyi de başarıyor.

HER NERDEYSE ORADA BİRLİĞİMİZİ GÜÇLENDİRELİM

HENÜZ bu mücadele deneyimleri ve bir yol açmak için yapılan hamleler sermayenin fırsatçılığından, iktidarın politikalarından etkilenen geniş kesimleri kapsayan, derdi büyük olanların büyük birliklerini, yan yana durma, örgütlenme, birlikte güçlü bir mücadele aksı kurma potansiyellerini harekete geçirme konusunda istenen düzeyi henüz yakalayamadı.

Çünkü her birimizin, "Artık yeter" diyen geniş kesimlerin, insanca bir hayat, güvenli bir gelecek isteyen milyonların "milyonlar" olduğu gerçeğini göstermeye, milyonlar olmayı başarmaya ihtiyacımız var. Bunun için sorumluluğumuz, bunun için görevlerimiz var.

Fabrikada, işyerinde, mahallede, derneklerde, sendikalarda, platformlarda, adı konmamış bir araya gelişlerde zaman zaman yükselen zaman zaman geriye düşen bu mücadeleyi sürekli kılarak sonuca ulaştırmak için bulunduğumuz her alanda güç birlikleri oluşturmak önemli.

Fabrikadaysak, aynı bantta, aynı bölümde kadın ve erkek işçi arkadaşlarımızla birliğimizi sağlamalıyız. Çalışma koşullarımızdan, ücretlerimize, işçi sağlığı ve güvenliğinden sendikal örgütlenmeye, kadınlara karşı ayrımcı tutum ve davranışlardan virüse karşı alınacak önlemlere kadar, işçileri ilgilendiren ne varsa bu birliklerin gündemi olmalı. Birlikte tartışılmalı, çözümler üretilmeli, çözüm önerilerinin gerçekleştirilmesi için mücadelenin yolları burada örgütlenmeli. Patronların işçileri kimliği, memleketi, cinsiyeti üzerinden bölerek yönetme taktikleri böyle boşa çıkarılabilir. Kadınlar bu birliktelik içinde aktif yer alarak cinsiyet ayrımcılığı uygulamalarını bertaraf edebilir, sınıf kardeşleri olan erkek işçilerin kadın-erkek eşitliğine bakışını, tutumunu değiştirebilirler.

Fabrika için söylenenler diğer işyerleri için de geçerli. Kamu kurumlarında (hastane, adliye, büro işkolunun olduğu işyerleri, okullar...) çalışan emekçiler açısından bu birliği sağlamanın yolu aynı bölümde, katta, birimde ve binada çalışanların işçi-memur olmasına bakmadan yan yana gelmelerinden geçiyor. Kamu kurumlarında farklı işçi ve memur sendikalarına üye olan-olmayan her kesimi sorunları ve talepleri üzerinden bir araya getirmenin yollarını yaratmak önemli. Kadın kamu emekçisi ve işçilerin sayıca daha fazla olduğu kamu kurumlarında, kadınların aktif ve çalışma koşullarına dair taleplerinin fazla olması da kaçınılmaz.

Mahallede, sitede kadınların dayanışmasını ve birlikteliğini sağlamanın çeşitli yöntemleri dergimizin sayfalarına defalarca yansıdı. WhatsApp gruplarından, dernek kurmaya kadar birçok yöntemi kullanıyor kadınlar. Şiddet gören kadına koşmak, şiddet görmesini engellemek için komşuların çeşitli yollara başvurması, korona günlerinde işsiz/aşsız kalanlarla dayanışma, taciz ve şiddet mağduru kadınları karakolda, adliyede, duruşmada yalnız bırakmama, gündeme gelen kadın karşıtı yasalarla ilgili söyleşiler, bilgilendirme toplantıları, sitelerde paneller, söyleşiler vb. Kadınlar ne kadar örgütlü davranırlarsa bu organizasyonları da o kadar iyi yapıyorlar.

İktidarın dayattığı her türlü zor, şiddet, baskı, haksızlık, eşitsizliği derinleştirme hamleleri, çalışma yaşamımızı ve hayatımızı çekilmez kılan ne varsa fabrikada, işyerinde, mahallede birliğimizin gücüne çarptığında kazanan işçiler ve emekçiler, kazanan kadınlar olacaktır.

PANDEMİDE BİR SİĞİNMAEVLİ DENEYİMİ:

Bebeğe mama, ihtiyaca para yok!

Adile DOĞAN

**Esenyalı Kadın Dayanışma
Derneği Başkanı**

Pandemi döneminde şiddet artarken, şiddetten koruma mekanizmaları daha bir ulaşmaz oldu kadınlar için. Kadınların korunmak için çaldıkları her bir kapı, pandemi bahanesiyle daha bir kapatıldı kadınların yüzüne. Karakollar daha kolay “Evine git, bir şey yapamayız” dedi, korunma kararları daha rahat reddedilir oldu, şiddet yardım hatları daha bir çalışmaz hale geldi, kadınların destek arayan elleri daha çok havada bırakıldı. “Pandemi koşulları” gerekçesiyle yapılan her bir düzenleme, kadınların ve çocukların etrafındaki şiddet sarmalını derinleştirdi. Çünkü pandemi önlemleri, kadınların hayatları pahasına “hizmetin sınırlandırılması” anlamına geldi!

Pandemi koşullarının özgünlüğünde kadınlara nasıl ulaşacağız, onları kapalı oldukları evlerde nasıl duyacağız, pandemi de daha da zorlaşan başvuru yollarını nasıl zenginleştireceğiz, kadınlar bize ulaşmıyorsa biz onlara nasıl ulaşacağız, bu koşullarda nasıl koruyacak ve destekleyeceğiz soruları asla sorulmadı. Oysa yapılması gereken, bu sorulara cevaplar bulmak ve hizmetleri böyle geliştirmektir. Onun yerine şiddeti önlemekle ve kadınları korumakla sorumlu her bir kapının üzerine “bugün kapalıyız” tabelası asılması tercih edildi.

‘UNUTULAN’ KADINLAR...

Şiddet önleme mekanizmalarının hali böyleyken sığınmaevlerinde durumun çok farklı olmasını beklemiyorduk tabii. Önceki deneyimlerimizden zaten buralardaki yaşamın zorluğunu, desteklerin eksikliğini, yanlışlıkları biliyorduk, yaşıyorduk. Ama ne yazık ki pandemide tanık olduğumuz örnekler, bir kez daha sorunların boyutunu gözlerimizin önüne serdi. Şiddete maruz kalan, gidecek yeri olmadığı için sığınmaevlerinde çocuklarıyla birlikte kalmak zorunda olanların yaşadıklarına da gidecek yeri olmadığı için sokakta kalan kadınların yaşadıklarına da tanık olduk.

Zaten normal koşullarda bile sorunlu olan sığınmaevleri koşullarının, virüs ortamında nasıl olduğuna, buralarda kalanların nasıl unutulduğuna, kadınların neler yaşadığına gelin bir çarpıcı örnek üzerinden bakalım.

PREMATÜRE BEBEĞE ‘MAMA YOK’

Karantina günleri başlamadan kısa bir

Fotoğraf: Asian Women's Shelter

süre önce kocası tarafından terk edilen, yeni doğum yapmış genç bir kadını gidecek hiçbir yeri olmadığı için sığınmaevine gönderdik. İletişimimizi koparmadık ve durumunu takip etmeye devam ettik. Erken doğum yapmış, hem yoksulluk hem yalnızlıkla, hem prematüre bebeğin ihtiyaçları ile mücadele eden kadın, ilk adım istasyonundan sonra asıl kalacağı yere yerleştirildi. Hiç parası olmadığından bütün ihtiyaçlarını devletin karşılaması gerekiyordu, ama ne onun ne bebeğinin küçücük ihtiyaçları bile karşılanamadı.

Biz sığınmaevine göndermeden önce kurduğumuz dayanışmayla onun ve bebeğinin ihtiyaçlarını karşılamıştık. Sığınmaevinde en azından bazı çok temel ihtiyaçlar konusunda sorun yaşanmaz diye düşünmüştük. Ama bize anlattıkları yanıldığımızı gösterdi.

Anlattığına göre, prematüre olan bebeğinin maması bitince, sığınmaevinden bebeği için 1 numaralı mama istemiş. Bilirsiniz, prematüre bebeklerin beslenmesi, bebeğin sağlığı için ihtiyacına uygun olmalıdır. Arkadaşımızın anlattığına göre; onun “1 numaralı mama” talebi çalışanlar tara-

findan önce “Yok, kendin al” diye cevaplanmış. Tepki gösterince, “Elimizde 1 numara kalmadı, 4 numara mamayla besle bebeğini” cevabını almış. Uzun süre tartışma yaşamışlar. Bu sorunları yaşayınca bize telefonla ulaştı. Biz de ihtiyacın giderilmesi için elimizden geleni yaptık.

SİĞİNMAEVİNDE BİLE AY SONU GELMİYOR

Kadın arkadaşımız, görüşmemizde salgın dönemi sığınmaevi koşullarına ilişkin başkaca sorunlarla ilgili de bilgiler verdi. Sığınmaevinde kalan kadınların çocukları hastalandığında kendilerinin araba tutup hastaneye götürdüğünü ya da herhangi bir ihtiyaçları olduğunda bağlanan paralarla aldıklarını, bazen bu paranın çocuğu olan kadınlara yetmediğini anlattı. Yani sığınmaevinde bile ay sonunu getirememek diye bir şey var!

Bize bu anlattıkları üzerine 183 arayarak bunları yetkililere sorduğumuzda “Bazen mama olmadığına böyle şeyler olabiliyor” diyen yetkili, diğer iddiaları ise yalanlayıp “her şeyi kendilerinin karşıladığını” söylüyor.

NE OLMALIYDI?

SİĞİNMAEVLERİNİN koşullarına ilişkin her şeyi bir anlığına bir tarafa bırakalım... 1 kutu bebek mamasını bulup buluşturamayan, bunu büyük bir sorun haline dönüştüren, bir kadını ayakta kalma mücadelesi arasında ve “korunduğu” bir mekanda prematüre bebeğine uygun zorunlu mama için çırpındıran bir tablo var karşımızda. Çocuğu da her anlamda korumakla yükümlü sığınmaevinde bebeğe uygun mama konusunda anneyi bilgilendirmek ve yönlendirmek, uygun mamayı tedarik etmek, yanlış mama kullanması haline anneyi uyarmakla sorumlu olan bir mekanizmanın, koşulların arkasına sığınarak bir kadını bebeğe uygun olmayan zarar verecek mamayı vermeye ikna etmeye çalıştığı, hatta zorladığı bir sistem bu karşımızdaki sistem.

Tercihlerini kadınların ve çocukların yaşamlarından yana kurmamanın, mevcut olanaklarını kadınların ve çocukların sağlıkları ve güvenlileri için seferber etmekten imtina etmenin sonucu bu karşımızdaki tablo. 1 kutu mama bulmak, mama bulmayı dert edinmek yerine bir kadını bebeğinin zarar görmesine razı gelmeye zorlamakla; devletin bütçesi dahil tüm olanaklarını kadınlar için seferber etmek yerine onları kaçtıkları şiddet ortamına dönüştürme haline getirmek aynı sürecin bir parçası. Bu nedenle, mevzu sadece bir kutu mama değil, çok ötesi. Tam da bu nedenle, herhangi bir çalışanın bireysel yaklaşımı ya da eksikliği olarak göremeyeceğimiz bir sistem sorunu bu.

Virüs ortamında her türlü desteğin eskisinden daha detaylı planlanması, daha kapsayıcı bir hizmet modeli üzerine tartışılması gerekirken bu olmadığına nasıl sonuçlar yaşandığını görüyoruz. Salgında kadınların sağlıkları açısından güvenli, salgından korunmak için doğru ve yeterli önlemlerin alındığı; her türlü destek mekanizmasının işletildiği bir sığınmaevi modeline ihtiyacımız var.

KORONA GÜNLERİNDE EĞİTİM: Yakını neydi ki, uzağı ne olsun!

Zahide KİPER
Esenyalı / İstanbul

Hayatın her alanı okuldur” denir, doğrudur da. Bazen öğretir, bazen de öğreniriz. Eğitim sadece okuma yazmayı, matematiği, edebiyatı öğrenmekle sınırlı olmamalı. Daha bilimsel daha istikrarlı bir eğitim sistemi ile geleceğimiz olan çocuklarımız bilimi, sanatı öğrenirken kendi yeteneklerini de keşfedebilir. Maddi kaygılarla değil ilgi alanı olan, gerçekten sevebileceği meslekle-

re yönelebilir. İstedığımız bu olsa da sürekli sistem ve müfredat değişiklikleriyle gündeme gelen ve çok tartışılan eğitim sistemi koronavirüs salgını ile yine sınıfta kaldı. “Yakını neydi ki, uzağı ne olsun” denilen bir eğitim modeli ile karşı karşıya kaldık.

NERESİNDEN TUTSAK ELİMİZDE KALACAK...

Habibe'nin ilköğretim ve lisede okuyan 3 çocuğu var. 3. sınıfta okuyan oğlunda dikkat dağınıklığı olduğunu ve çok zorlandığını anlatıyor: “Lisede ve 2. sınıfta okuyanların pek ödev sorunu olmadı. Ama 3. sınıfta gidene zaten zar zor ders çalıştırıyordum, bir de televizyondan dersi izleteceğim diye verem oldum. Dikkat dağınıklığı olan bir çocuk EBA dinler mi? EBA'yı ben dinledim, öğretmenlerin gönderdiği ödevi de yaptım, öğretmenlerin yarı maaşını hak ettik” diyor.

Nurcan'ın lise son sınıfta ve 8. sınıfta okuyan iki çocuğu var: “Lise son sınıfta okuyan oğlum üniversite sınavına hazırlanıyordu, üniversite sınavını önce erteleyip sonra öne alınca daha da gerildi. Şimdi tatil sonrası eğitim sürecinin başlamasını bekliyoruz. Bu süreçte pandemi, ekonomik sıkıntılar, siyasi gelişmeler ve korku ikliminde hayatın neresinden tutsak elimizde kalacakmış hissini yaşıyoruz” diyor.

EBA'LI, TRT'Lİ EĞİTİM HÜSRANA DÖNDÜ

Hanima KIZILTAŞ
Esenyalı / İstanbul

2020 yılının ilk günlerinden bugüne kadar birçok üzücü olay yaşadık. Bu yılı sağ salim atlatılabilenlere gazilik unvanı verilmeli, maaş bağlanıp ömür boyu paşalar gibi yaşamalı :) Aslında koronadan önce de birçok mücadeleden gazi olarak kurtulduk, unvan veren olmadı. Yoksulluk, işsizlik, kadın cinayetleri, çocuk istismarları, şiddet... Koronayla birlikte ülke genelinde bu olaylar iki üç katına çıktı. Salgın nedeniyle kapandığımız evlerde psikolojimiz çöktü. Eğitim zaten yoktu, uzaktan hiç olamadı.

Benim 3 çocuğum var. 'EBA ile eğitim devam edecek, öğretmenler canlı ders anlatacak' dediler ama görmek öğretilmedi, çünkü giriş yapamadık. EBA'ya giremeyince bari TRT'den dersleri takip edelim dedim. İlk gün Bakan Bey çıktı konuştu. Oğlum, “Anne bu adam öğretmen ise ben anlamadım ki bir şey” dedi. “Oğlum Milli Eğitim Bakanı o amcan. O konuştuktan sonra dersleriniz başlayacak” dedim. Bir saat sonra birinci sınıfların dersi başladı. Kadın öğretmen öyle bir hızla anlattı ki, çocuk yetişemedi. Reklam arasında kendi öğretmenimiz sınıf grubuna “Çok hızlı anlatıyor ama siz yine de takip edin” yazdı. Öğlene doğru 6. sınıfların dersi başladı. Çocuğum bir süre dinledikten sonra “Ya anne bunları ben zaten 5. sınıfta gördüm” dedi, “Olsun sen yine de dersi takip et” dedim. Reklam sonrası tarihi yerleri, olayları anlatırken bir de baktım Adnan Menderes'in idam edilmesini gösteriyorlar. İzlemeyi bıraktık zaten, çocukların 2+1 evin içinde psikolojileri bozuldu, zapt edemiyorum.

Uzaktan eğitim sistemindeki aksaklıklardan ötürü kaybettikleri zamanı nasıl telafi edecekler, yeni dönem için Milli Eğitim Bakanı ne planlıyor? Bilmiyoruz. Eylülde okullar açılacak mı? Bilmiyoruz. Başlasa da ne kadar verimli olacak? Bilmiyoruz. Bir şeyi yeniden gördük ki, bugün bir eğitim sistemi yok. EBA içi boş bir eğitim paketi.

Çocuklar sezonu çok kötü kapattı. Bu üç ay çocuklarla evde gerçekten yıpranarak geçti. Sorduğum herkes aynı tepkileri dile getirdi. 6. sınıfta okuyan oğlum birçok konuyu bilmiyor. Bu tek başına benim oğlumun ders çalışmamasıyla alakalı değil. Ders kitaplarımız yetersiz, elimizden geldiği kadar tüm derslerden oluşan test kitapları alıyoruz ama yetmiyor. Bu çocuklar bir sene sonra LGS'ye hazırlanacak ama alt yapı yok, temel sağlam değil. Sürekli değişen eğitim sistemi çocuklarımızı çok etkiliyor. Gözümüzün nuru olan çocuklarımızı bu eğitim sistemiyle nasıl bir gelecek bekliyor, neler yapabilecekler... Çok kaygılıyım...

BİZ HER ŞEYİ GÖRDÜK DE HÜKÜMET HALKINI GÖREMEDİ

Mehtap UZUN
Ankara

39 yaşında, bir çocuk annesiyim. Okul hayatım bittikten sonra hep çalışmak zorunda kaldım. Kızıma iş yerim kapanana kadar annem baktı. Kızımın doğduğu gün kredi çekip ev aldık. Başka türlü bir şeylerin sahibi olamıyoruz. Kızım okula başlayınca işe giremedim. Çok zor şartlarda borcumuzu bitirdik. Kızım ortaokula başlayınca tekrar işe girdim.

Tam her şey yoluna giriyor derken korona çıktı. Akciğer enfeksiyonu olan kontrol altında bir hastayım. İlk başlarda çok telaşlandım ve korktum. İşe gitmekten başka çarem yoktu. İş yerim işe haftada bir gelinmesi kararı aldı. O gün okullar kapatıldı. Eşim restoranda çalışıyordu aynı gün onun da iş yeri kapandı. Devletten aldığı para kredi ve faturalara ancak yetiyordu. “Allah'tan ben çalışıyorum” dedim. Etrafımız hiçbir yardım

alamayan, başvurduğu yerlerden eli hep boş dönen arkadaşlarımız, komşularımızla doldu. Halimize şükredip oturduk yerimize ki o dönem maske bulmak bile mümkün değildi. Tek kullanımlık maske ile haftalarca işe gittim geldim.

'İHTİYACI OLANLARIN HESABINA TEK KURUŞ PARA GEÇMEDİĞİNİ GÖRDÜM'

Bu pandemi süreci pek çok şeyi görmemi sağladı. Gönlü temiz, kalbi güzel her insan birbirine hep destek oldu. Halkı için el ele vermiş belediyelerle gurur duydum.

İşe gitmek zorunda olan emekçilere tek bir maskeyi bile veremeyen hükümeti gördük.

Hac görevini yerine getirip dönen “Hastalık varsa sana da bulaşsın” diyen vicdansızları gördük. İhtiyacı olan, evine ekmek götüremeyen emekçilerin hesabına tek kuruş para geçmediğini gördüm. Biz her şeyi gördük de hükümet halkını göremedi.

İRAN'DA KORKUTUCU TABLONUN ARKA PLANI: 'Namus' gerekçesiyle cinayetler ve kadın intiharları artıyor!

E. Ava

Iran'ın Taleş ilinde bir baba, 'onurunu ve namusunu koruma' bahanesiyle 14 yaşındaki kızının gece uyurken orakla boynunu kesti." Bu haber gazete manşetlerine düştüğünde sarsıcı bir etki yarattı.

Romina Ashrafi aile içi baskılar yüzünden, onu sevdiğini söyleyen 29 yaşındaki bir erkekle evden kaçmıştı. Polis onu bulduktan sonra, Romina eve dönmek için ısrar etmesine rağmen "yasalar öyle gerektirdiği için" ailesine teslim edildi. Babası 14 yaşındaki kızını "onurunu

ve namusunu korumak" bahanesiyle vahşi bir biçimde öldürdü.

Romina'nın annesi Rana Dashti verdiği röportajda, Romina'nın babasının onu öldürmeden önce bir fare zehri satın aldığını ve kendisini öldürmesini istediğini söyledi. Kocasının Romina'ya kendini nasıl asacağını öğrettiğini de anlatıyordu.

Romina'nın ölümü tüm İran'da büyük bir tepkiye neden oldu. İran'ın Sanandaj kentinde kadın hakları aktivistleri Ayati Parki'nde toplanarak Romina Ashrafi'nin acımasızca öldürül-

mesini protesto ettiler. Bu protestoda "Kadın kimsenin namusu değil", "Namus cinayetleri son bulsun", "Din yargısı değil adil yargı" sloganları öne çıktı. Kadınlara yoldan geçenler ve parktaki diğer insanlar da büyük destek verdi.

Protestoda öne çıkan bir söz daha vardı; "Kadınların gerçek özgürlüğü ancak İran'da köklü bir değişimle mümkün olur..." Bu söz, son yıllarda artan kadına yönelik şiddetin, kadın hareketinin öne çıkan isimlerinin büyük bir baskıyla gözaltına alınıp, korkunç koşullardaki hapsedilmelerine gönderilmelerinin, kadınların işsizlikle karşı karşıya bırakılıp kocalarına mahkum edilmelerinin tümünü kapsayan bir mücadele ekmeni olarak ifade ediliyordu. Sadece bu eylemde değil, İran'da son yıllarda yükselen tüm mücadelelerde böyle bu.

İran'da 14 yaşındaki kız çocuğunun babası tarafından 'namus' gerekçesiyle öldürülmesi ve son 4 ayda 2 bin 700 kadının intiharı ülkeyi sarsmış durumda. İranlı kadın hakları aktivistleri 'artık yeter' diyor...

GAZETE MANŞETLERİNDE HER GÜN YENİ BİR İSİM

HAZİRAN ayının başlarına doğru gerçekleşen Romina cinayetinin ardından, farklı kentlerde pek çok "namus gerekçesiyle işlenen cinayet" olayı yaşandı. Abadan, Kirmanşah, Tahran, Maraghe ve birçok ilde baltayla, orakla ve farklı kesici aletlerle vahşice katledilen kadınların isimleri peş peşe sıralandı.

İran'ın gündeminden iki haftadır hiç düşmeyen kadın cinayetleri, her gün yeni kadın isimleriyle gazete manşetlerine taşınıyor. Karşımıza çıkan soru ise şu; daha öncesinde İran'da kadın cinayetleri bu kadar yaygın değil miydi?

Her insanı öfkeliendiren bu korkunç haberlerin ilk kez bu kadar yaygın yaşanmadığı aşikâr. Bu tür "namus bahanesiyle işlenen cinayetler" ve kadınlara karşı işlenen suçlar ne kazara, ne de sadece aile anlaşmazlıklarıyla ilgili. Bu tür suçlar, kadının ikinci sınıf insan olarak görülmesine ek olarak, ailenin, babanın, eşin mülkü olarak gören toplumu yöneten ataerkilliğe dayanıyor. Elbette bu yaşadığımız düzende birçok yerde iç içe geçmiştir. Ancak İran rejiminin özü itibarıyla dini yasalara dayalı, ahkama dayalı bir yargı sistemi yaratarak bu tür cinayetlere zemin hazırladığını biliyoruz.

Romina Ashrafi'nin öldürülmesinin ardından ev içi şiddet, çocuk yaşta evlilik, ensest, hükümetin rolü, "namus cinayetleri" kavramı da hararetli bir biçimde tartışılmaya devam ediyor.

Fotoğraf: Flickr

İRAN'DA SON 4 AYDA ÇOĞU İŞÇİ, 2700 KADIN İNTİHAR ETTİ

PANDEMİ süreciyle beraber İran'da dikkat çekmemiz gereken bir diğer nokta ise geçtiğimiz 4 ayda İran'da yaşanan 2700'e yakın kadın intiharı. Bu, Adli Tıp Başkanı'nın raporuna yansıyan rakamlar. Aile içi şiddet bu intiharların önemli sebeplerinden biri olsa da, dikkat çekici bir durum daha var; intihar eden kadınların büyük bir kısmı işçi kadınlar. Değerlendirmeler; bu süreçte çalışmayan ve evin maddi yükünü taşıyan kadınların çaresizliklerine bir yanıt bulamayı ve gitgide artan yoksulluğun bu intiharların önemli bir etkeni olduğunu gösteriyor.

2017'den bu yana İran'da artan yoksulluğun ilk etkilenenleri kadınlar oldu. Son 3 sene içerisinde İran Çalışma Bakanlığının verilerine göre kadın işsizliği oranı yüzde 26, fakat bu resmi rakamın çok daha ötesinde bir işsizlikle karşı karşıyayız.

İran'ın başkenti Tahran'da farklı işkollarında işçilik yapan, aynı zamanda kadın hakları üzerine çalışan Farzaneh M. ile bu süreci konuştuk: "Korona öncesinde de çalışanların iş güvencesi yoktu. Bir kişinin sadece bir gün yokluğu yüzünden kovulduğuna şahit oldum, ertesi gün işe geldiğinde başka bir kişi sandalyesinde oturuyordu. Bugünlerde kapatılan özel ofisler çalışanlarını işten çıkardı."

AYNI EVDE 3 AİLE YAŞIYOR, ÇATILAR KIRAYA VERİLİYOR

Yaşamına son veren kadınlar arasında işçi kadınların ağırlığını nasıl yorumladığını sorduğumuz Farzaneh şöyle yanıt veriyor: "Salgın döneminde aile içi şiddetin artması tetikledi bence ama yoksulluk da çok önemli bir etken. Ben kendimden örnek vereyim; tekstilden hizmet sektörüne birçok alanda çalıştım. Bir yerde en fazla 1 sene barınabiliyorsun. Sigorta yok, düzenli ücret yok, eziyet çok, hakaret çok. Bu aralar başkentin yoksul mahallelerinde kiralara yetiştirmediği için artık iki, üç aile bir evde yaşıyor. Bu süreçte çatılarda barınma çok yaygınlaştı. Evlerin çatıları artık kiraya veriliyor, günlük 50 bin tuman civarı (25 TL). Düşünün, insanlar artık çatıda yaşamaya başladı. Bu koşulların yarattığı gerginlik her türlü şiddetin artmasına da sebep olur. Fakat alınan hiçbir tedbir yok. Sadece aile içi şiddet değil işsizlik, yoksulluk, çaresiz bırakmak da şiddet sayılır, ki durum ortada. Dine dayalı yasalar hep erkeklerin tarafında ama daha da ötesi İran rejimi özü itibarıyla bu yasaları kendini korumak için tasarlamıştır; işçiler kadın veya erkek fark etmeksizin aynı kötü koşullarla baş başa bırakılıyorlar fakat kadınlar bu sorunlardan iki kat fazla etkileniyor..."

GÖLGELEERDEN ÇIKALIM

Pandemide tüm dünyada artan şiddet, sendikaların gündemine olması gereken biçimde girmedir. Kimi örnekler olsa da, şiddetin işçi sınıfının bir mücadeleye gündemi olduğuna işaret eden örnek çok az.

Fulya ALİKOÇ

Bu dünyadan küresel bir salgın geçti." Geleceğin tarih kitaplarında şimdiden hacimli bir yer rezerve etti kovid-19 pandemisi. Uluslararası ilişkileri, dünya ekonomik sistemini nasıl etkilediği, nasıl bir dönüm noktası olduğu yazılacak. Hangi ülke hangi önlemleri aldı, ekonomik maliyeti ne oldu, bunlar da kesin kayıtlara geçecek. Belki de en çok kaç insanın enfekte olduğu, kaç insanın hayatını kaybettiği konuşulacak. Peki, pandeminin insanlık için bilançosu hesaplanırken kadınlar neresinde olacak? 'Kovid-19'dan ölmek' kayıtlarında 'eve kapanma yüzünden ölmek' de yer bulabilecek mi? Yoksa mevsimlik

işçi olarak tarlaya giderken devrilen kamyonlarda can vermenin 'iş cinayeti' değil 'trafik kazası' sayılması gibi, kadınların ölmesinin gerçek adı da konulmayacak mı yine? İnsanlığın kendini kurtarma savaşında 'doğal ve tali bir zayıf' olarak mı görülecek karantinada evde öldürülen kadınlar? Bu soruların cevabını geleceğin nasıl bir toplumla şekilleneceği belirleyecek. Kesin olan şu ki, bugün yaşanan kırılmadan kadınların tam ve gerçek özgürleşmesine doğru bir gelecek inşa edemezsek pandeminin kadın bilançosu ülkelerin

'gölge rapor'larından öteye geçemeyecek.

URUGUAY: KADINLARIN CANI PAHASINA 'ÖRNEK ÜLKE' OLMAK

PANDEMİYLE mücadeleyi 'iyi yöneten' ve 'kötü yöneten' ülkeler karşılaştırmalarına şimdiden 'gölge raporlar' için veriler toplanmaya başlandı. Avrupa, ABD ve Kanada gibi dünyanın en gelişmiş ülkelerinde, devletlerin sadece halk sağlığı değil, kadınların şiddetten koruma kapasitelerinin de ne kadar yetersiz kaldığı gün gibi ortaya çıktı. Buna karşılık pandemiyle mücadeleyi 'iyi yöneten' ülkelerde kadınlar açısından durumun pek de değiştiği söylenemez. Örneğin; pandemi öncesi dünyada,

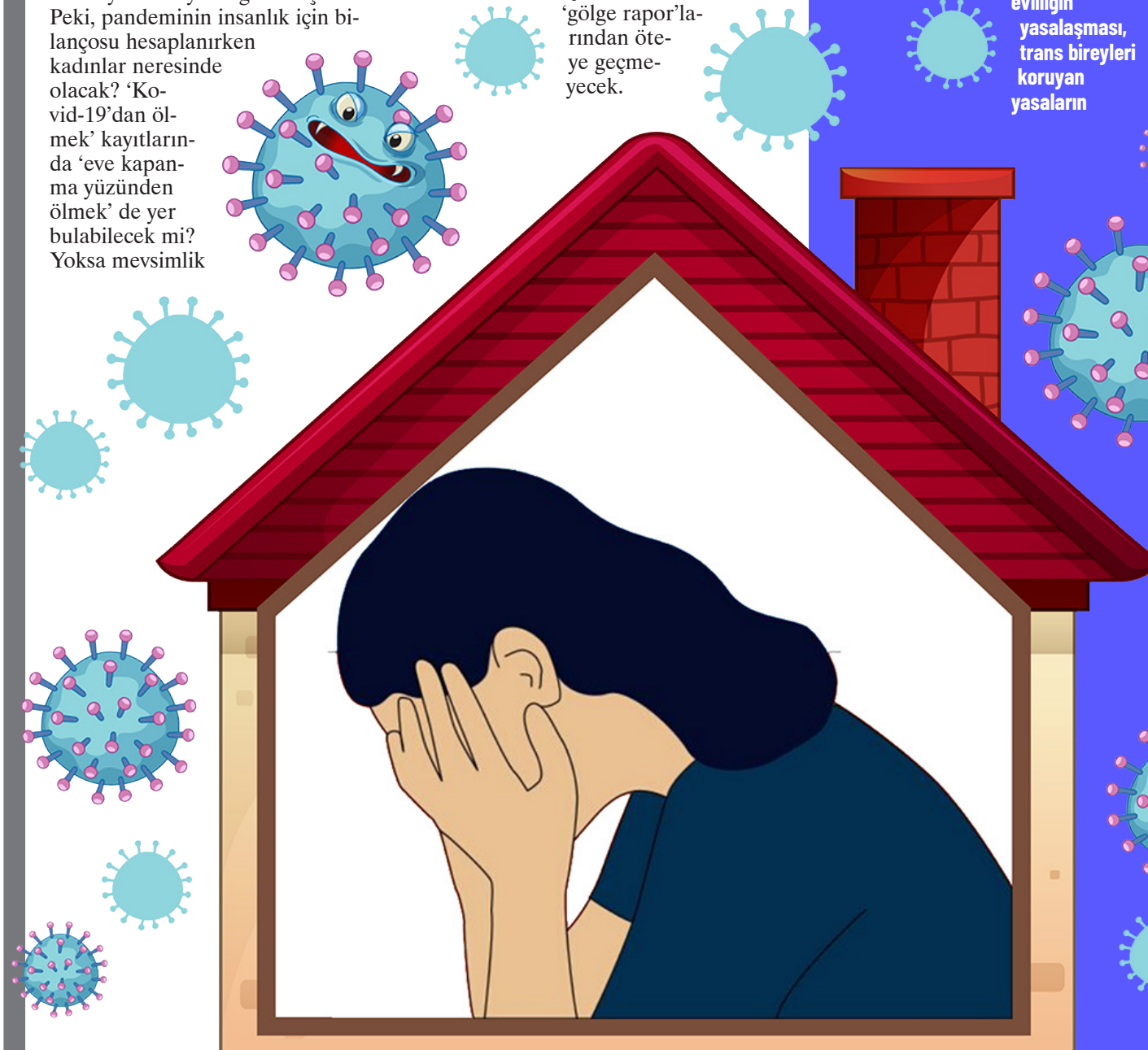
kürtajın ve eşinsel evliliğin yasalaşması, trans bireyleri koruyan yasaların

çıkarılması gibi birtakım liberal haklar sayesinde "Amerika Kitasının İsviçresi" olarak anılan Uruguay, pandemi sürecinde de "çölde bir vaha", "istisna" ya da "örnek ülke" gibi sıfatlarla anıldı. Günlük vaka sayısının çoğu zaman Avrupa ve ABD'yi aştığı Latin Amerika gibi bir bölgede, milyonlarca insanın alenen sürü bağıışıklığına terk edildiği ve vaka sayılarının rekor düzeyde arttığı Brezilya ve Arjantin'e komşu bu ülkede, haziran sonu itibarıyla sadece 929 bulaş ve 27 ölüm yaşanmıştı. Üstelik zorunlu değil, "gönüllü" karantina uygulayarak Uruguay'ın Nasyonal Parti'den seçilen taze devlet başkanı 1 Mart'ta koltuğuna oturmuş, Sağlık Çalışanları Sendikasının genel karantina

çağrılarına rağmen, ekonomi kötü etkilenmesin diye kısmi kısıtlamalarla yetinmeyi uygun bulmuştu. Yurttaşlar, yetkililerin ve bilim kurulunun 'gönüllü izolasyon' çağrılarına büyük oranda uyarak evde kaldılar. Evde tecritin kadınlara bilançosu ise yine hesaba katılmamıştı. Polis kayıtlarına göre, 13 Mart'ta ilk vakaların tespit edildiği ülkede karantinanın ilk 45 gününde, geçen yılın aynı dönemine kıyasla kadına yönelik şiddet vakalarında yüzde

8'lik bir düşüş yaşanmış görünüyor. Ancak, Ulusal Kadın Enstitüsü, karantinanın ilk iki ayında acil yardım merkezlerine yapılan çağrılarının yüzde 80 arttığını söylüyor. Yani, zaten karantina yüzünden güvenlik ve yargı mekanizmalarına erişimi kısıtlanan kadınlar, en zorlayıcı koşullar altında dahi polise, kolluk güçlerinin koruyuculuğuna

güvenmiyor. Pandemiyle mücadelenin en iyi örnekleri, ekonominin iyiliği uğruna, kadınların canı pahasına hayata geçiriliyor.

DÜNYAYI BİZ KURALIM

ŞİDDETE KARŞI SENDİKALARIN SORUMLULUĞU VAR

KADINA yönelik şiddetle mücadelede göstermelik yasalar çıkaran devletler, asıl hayat kurtaran müdahaleyi büyük oranda kadın örgütlerinin sırtına yıkıyor. Kadın örgütlerinin taleplere cevap verme kapasitesi ise ya çeşitli fon kuruluşlarının verdiği fonlarla ya da sadece kadınlar arasındaki dayanışmayla sınırlı. Zaten olağan koşullarda yetişmenin mümkün olmadığı şiddet vakalarında pandemi gibi olağanüstü bir koşulda yetersiz kalması öngörülmez bir gerçeklik değil. Özellikle de hızlı dijitalleşme zorunluluğu ile kadınların teknoloji yoksunluğu arasındaki çelişkili uçurum düşünüldüğünde... Çelişki; milyonlarca kadının fabrikada ya da kendi evinde parça montajını yaptığı ve belki de hayatını kurtaracak o akıllı telefona ya da bilgisayara erişiminin olmayışında. 'Hayati hizmetler' olarak anılan tarım, gıda, perakende tedarik zincirlerinde çalışan kadınların hem işteki hem de evdeki yüklerinin katbekat artmış olması, üstelik bunu hem işte hem de evde şiddetin ifrada olduğu bir ortamda gerçekleştiriyor oluşu, sorunu nesnel olarak işçilerin öz örgütlerinin, sendikaların asli ve kaçınılmaz bir mücadele alanı haline getiriyor.

ŞİDDET, İŞÇİ SINIFININ MÜCADELE GÜNDEMİDİR

Buna karşılık, sendikaların yaklaşımı ile sorunun boyutu arasında da bir uçurum var. Pandemi dönemi taleplerini ücret ve salgından korunmaya odaklayan sendikalar, kadına yönelik şiddet konusunda çoğunlukla 'basın açıklaması', 'bilgilendirme' ve 'raporlama' düzeyinde bir aktivite sergiliyor, işverenlerle ya da hükümetlerle yürüttükleri pazarlıklarda, grev tartışmalarında ana bir gündem maddesi olarak ele almıyor. Pandeminin sonuçlarının sınıfsallığının kadınlara özgü yanları olduğuna, ya da tersinden ifade edecek olursak kadınların maruz kaldığı şiddetin işçi sınıfının bir mü-

cadele gündemi olduğuna işaret eden çok az sayıda örnek bulunuyor.

Uluslararası sendika konfederasyonu IndustriALL'un web üzerinden yayınladığı seminerler dizisi farkındalık yaratma hedefini gütsede, teknoloji yoksunu kadınların erişiminden uzak. İngiltere'de Ulusal Ev İçi Şiddet destek hattı, acil durum çağrılarında yüzde 25'lik bir artış yaşandığını, web sitelerinin pandemi öncesine göre yüzde 150 oranında daha fazla ziyaret edildiğini belirtiyor. İşçi Sendikaları Kongresinin (TUC) pandemi döneminde yaşanan bu artışa cevabı, özellikle evden çalışmak zorunda kalan kadınlar için ev içi şiddetin belirtileri, bir şiddet durumunun tespit edilmesi halinde nerelelere başvurulacağına ilişkin bilgilerin olduğu bir kitapçık yayımlamak oluyor. İşverenlerin şiddete ilişkin kılavuz dağıtılmalarını, işçilerin ise herhangi şüpheli bir durumda sendika temsilcilerini bilgilendirmelerini salık veriyor.

Arjantin Merkezi İşçi Sendikasının (Central de Trabajadores de la Argentina-CTA) La Rioja eyaletindeki bürolarının kapılarını şiddete uğrayan kadınlara ve nefret saldırılarına maruz kalan LGBTİ bireylere açması en azından pratik karşılığı olan ancak yine sınırlı bir örnek. İsrail Genel İşçi Federasyonu Histadru'tun televizyon kanalları için hazırladığı reklam filminde şiddetin sona ermesi için adresiz bir çağrı yapılırken, kadınlar, şiddet durumunda sol-siyonist hareketin bir parçası olan Naamat adlı kadın örgütünden destek istemeye davet ediliyor. Şiddetle topyekûn bir mücadele perspektifinden uzak bu yaklaşımlar, toplumsal bir olgu olarak şiddetin ortadan kaldırılması yerine şiddet vakalarından kurtuluşun birincil sorumluluğunu kadınların atacağı bireysel adımlara bağlıyorlar.

LABORATUVAR ÜLKE: HİNDİSTAN

PANDEMİYLE birlikte çalışma koşullarının neredeyse kölelik düzeyine çekildiği Hindistan'da uzun zamandır görülmeyen bir sınıf hareketi örgütleniyor. Geçtiğimiz yıl ülke tarihinin en büyük grevinin yaşandığı ülkede işçi sendikaları ile köylü hareketi birleşerek temmuz-ağustos ayları boyunca sürecek bir eylem takvimi açıkladı. Ortaklaşıl talepler, herkes için ücretsiz sağlık hakkı, kişi başına aylık 10 kg gıda desteği, yoksul ailelere mali yardım, asgari ücret ve işsizlik ödeneği, hayati hizmetlere dayatılan zorunlu çalışmanın kaldırılması ile kırsal istihdam garantisini kapsıyor. Her ne kadar bu mobilizasyonun çok büyük bir parçasını kadınların oluşturacağına emin olunsada, pandemi sonrası emek sömürüsü için adeta bir laboratuvar niteliği taşıyan ülkede yükselen işçi-köylü hareketinin ana taleplerinde kadın ve çocukların öne çıkarılmadığı görülüyor.

PANDEMİ SONRASI DÜNYA YENİDEN KURULURKEN...

SENDİKALARIN attığı kısıtlı da olsa bu adımlar bir kadının bile canını kurtarmaya vesile oluyorsa kıymetsiz değil şüphesiz. Ancak sadece 'yetersiz' denip geçiştirmek de mümkün değil. Zira sorun, daha fazla broşür, daha fazla açıklama, daha fazla rapor ya da daha fazla reklamla çözülemeyecek kadar devasa ve acil. Kapitalistler pandemi sonrası sermaye birikimi ve dolaşımı için cezaevi tipi üretim yerleri hazırlarken, ataerkil tahakkümü emek sürecinin denetiminin asli bir unsuru olarak pekiştirirken, devlet hazineleri sığınmaevleri, kreş ve bakım evlerine değil de tekellere peşkeş çekilirken, şiddetin temel bir sorun olarak ele alınmadığı, eşitliğin temel bir talep olmadığı bir sınıf mücadelesinin değil kazanılması, yürütülmesi dahi mümkün değil. Ancak böylesi bir mücadele kadınları pandemi raporlarının gölgesinden, işçi sınıfını ise sömürünün zincirlerinden kurtarabilir.

HİNDİSTAN

Hazırlayan: Berivan BALKAY

Pandemide Karnakata tekstil işçilerinin yüzde 40'ı işsiz kaldı

HİNDİSTAN'ın Karnakata şehrinde çalışan tekstil işçisi kadınlar Srirangapatna'daki fabrikaların önünde üç haftadır aralıksız her gün eylem yapıyorlar. 1300'den fazla kadın haziran ayının başlarında yönetim tarafından 'sipariş alamadıkları' gerekçesiyle işten çıkarılmıştı. Karnakata'da çoğunluğu kadın olan tekstil işçileri, pandemi öncesinde de ücretleri, iş yükü ve çalışma koşullarına dair bir savaş veriyorlardı. Artık pandeminin de etkisiyle sorunları daha da artmış durumda. Konfeksiyon ve Tekstil İşçileri Sendikası (GATWU) Hukuk Müşaviri Jayaram KR, Srirangapatna'daki durumun ilk ol-

madığını, bazı büyük şirketlerin işçi ücretlerinin yüzde 70'ini, bazılarının da yüzde 50'sini ödediğini söyledi. SixLakh şirketinde de kadınların yüzde 40'ının işini kaybettiğini ifade etti. Konfeksiyon İşçileri Sendikası başkanı Rukmini, "Şu anda işten çıkarmalar var. Bangalore'daki durum şu an çok acil. İşçilerin yüzde 40'ının işsiz kaldığını tahmin ediyoruz. Mayıs ayı için ise birçoğuna yalnızca birkaç günlük ödeme yapıldı. Kira, ulaşım vb. masraflarını nasıl ödeyecekler?" dedi. Rukmini, Çalışma Bakanlığının tekstil işçilerine yardım konusunda hiçbir adım atmadığını da ekledi.

Fotoğraf: CITU

İŞVERENLER İÇİN EV İŞÇİSİ KADINLAR 'VİRÜS TAŞIYICISI'

KOVİD-19 salgını ile birlikte ülkede ilan edilen fiziksel izolasyon özellikle şehirlerdeki kayıt dışı çalışan işçilerin koşullarını gün yüzüne çıkardı. Çoğunluğu kadın olan ev işçisi kadınlar çok kötü durumda. Ev işçilerinin yeteneklerinin geliştirilerek daha nitelikli işlerde çalışmasını amaçlayan Ev İşçileri Sektörel Beceri Konseyi (DWSSC) tarafından yapılan bir ankete göre, fiziksel izolasyon süreci nedeniyle ev işçisi kadınların yüzde 85'inin ücretleri ödenmiyor. Beceri Geliştirme ve Girişimcilik Bakanlığı kapsamında, kâr amacı gütmeyen bir kuruluş olan DWSSC'nin 8 eyalette yaptığı araştırmaya göre, ev işçisi kadınların yüzde 23.5'inin köylerine geri döndükleri belirtiliyor. Yüzde 38'inin yiyecek bulma konusunda sıkıntı yaşadığı kaydedilirken, yüzde 30'unun ise bu süreçten sağ çıkabilecek bütçesi yok. Bu kadınların yüzde 95'i ise Kovid 19 sürecinde alınması gereken önlemlerin farkındalar. Yeni Delhi, Maharashta, Madya Pradesh, Assam, Batı Bengal, Bihar, Jharkhand ve Tamil Nadu dahil 8 ilde yapılan anket gösteriyor ki, ev işçileri işlerine geri dönemedikleri için hepsi hâlâ ekonomik sıkıntılar yaşamaya devam ediyor.

Hindistan genelinde çalışan ev işçilerinin çoğu kayıt dışı. Yalnızca 14 şehirde kadınların asgari ücret aldığı bilgisi var. Delhi Ghaleru Sangathan

başkanı Ramendra Kumar duruma ilişkin şunları söylüyor; "Bu şehirlerde işçiler tazminat talep ederek şikayette bulunabilirler ancak ulusal sermaye de dahil olmak üzere diğer şehirlerde bu şekilde başvurular yok."

REKLAMLARA YANSIYAN İŞÇİ DÜŞMANLIĞI

Anket sonucunda çıkan raporda ayrıca ev işçisi kadınların ciddi ayrımcılıklara maruz kaldıkları da belirtiliyor. Zengin işverenler ev işçilerini 'virüs taşıyıcısı' olarak görüyorlar. Televizyonlardaki reklamlar ayrımcılığı daha da körüklüyor. Mesela Kent su artırcılarının reklamında şöyle bir diyaloga yer verilmiş: "Hizmetçinizin hamuru elle yoğurmasına izin veriyor musunuz? Elleri enfekte olabilir." İşverenlerin birçoğu da tıpkı bu reklamdaki gibi düşünüyor. Ev işçisi kadınlara haziran ve temmuz aylarında işe gelmemeleri söylendi. Çünkü işverenler virüs taşımalarından korkuyorlar. Ev İşçileri Hakları Birliği Karnakata'nın da kurulmasına yardımcı olan Stree Jagruthi Samiti'nin kurucusu Geeta Menon "Tüm bunlar, kadın işçiler için duyarsız ve damgalayıcı" dedi. Geeta, Bangalore'daki ev işçilerinin yaklaşık yüzde 50'sinin nisan ayı ücretlerini dahi almadıklarını, hatta birçok işverenin kadınları işten çıkardığını da ekledi.

KAMBOÇYA

Fotoğraf: Industrial Union

724 tekstil işçisi kadın işten atıldı

KORONAVİRÜS salgını Kamboçyalı kadın işçileri vurmaya devam ediyor. 13 Haziran'da Youli International adlı konfeksiyon şirketi, kendi bünyesinde çalışan 11'i hamile olmak üzere 724 kadın işçiyi işten attı. Çinli şirketin haziran ayı sonuna kadar işten çıkardığı işçi sayısı toplamda 2 bini buldu. Atılan işçilerin çoğu kadın ve bu işten çıkarılma hali kadınların ev ekonomilerini ve çocuk bakımını da etkiliyor. Kadınlar şirketin bulunduğu Shandong Sunshell (Svay Rieng) Özel Ekonomik Bölgesi'nin girişinde işten atılmalarına karşı eylem yaptılar.

Uluslararası sendika konfederasyonu Industrial ALL bölge sekreteri Annie Adviento, Youli şirketine iş akdini feshettiği tüm işçileri işe geri alma çağrısı yaptı. Adviento, işyerinde kadına yönelik şiddetin asla kabul edilemeyeceğini, bunu yapanlara ise derhal polis raporu tutulması gerektiğini söyledi. Toplu İşçi Hareketi Birliği (CUMW) başkanı Pav Sina ise şunları aktarıyor: "Kadın işçilerin kollarını büktiler, birkaç kez onları tekmelediler ve onlara giysi parçaları fırlattılar. Bu şiddet içeren ve aşağılayıcı eylem durdurulmalıdır. Üyelerimiz sadece sendikalı oldukları için fabrika yönetimi tarafından bastırıldı, sindirildi ve ayrımcılığa uğradılar.

Şirket, fabrikadaki sendikal hareketi yok etmeye çalışıyor. 724 işçiyi işten çıkarıyor ve şimdi yerlerine yeni işçi alıyor." Sina, şirket hakkında kapsamlı bir soruşturma yürütülmesi gerektiğini söyledi. Bölgede bulunan birçok şirketin pandemiye bahane ederek sendikalardan kurtulmaya çalıştığını ifade etti.

Bir soda içmenin çok görüldüğü MÜLTECİ YAŞAMLAR

*Esra, Hayriye,
Mahmut ve
çocukları...
Denizli'nin
mülteci
mahallesinde
ayakta kalmaya
çalışıyorlar.
Büyük
ön yargılara,
ağır çalışma
koşullarına,
türlü türlü
şiddete ve
aşağılamaya
rağmen...*

Özge AKKAYA
Denizli

Dünya Mülteciler Günü'nde yolumuz Denizli'de yaşayan bir mülteci ailenin evine düştü. Ailenin yaşadığı elim olayı ve isimlerini, güvenlikleri için sizinle paylaşamayacağım. Ancak gördüklerimi, duyduklarımı sizlerle paylaşmak isterim. Yazının devamında ana karakterimizi Esra diye analım.

Denizli'nin arka mahallelerinin birindeyiz. Mahallenin her köşesinde, her an bir olumsuzluk yaşanacakmış gibi bir izlenim var. Neden böyle dediğimi birazdan anlattıklarımın anlayacaksınız. Gittiğim semt, mültecilerin yerleştiği semtlerden biri. Bu semtler, kiralari daha ucuz olduğu için mülteciler tarafından daha çok tercih ediliyor. Tabii şehrin diğer semtlerine göre daha güvensiz. Esra, 2013 yılında Suriye'den kaçıp gelmiş. Henüz 27 yaşında, Suriye'de 13 yaşında evlendirilmiş. "Beyaz bir kıyafet giydirdiler, oyun oynamaya gidiyorum sandım" diyor yaşadığı evliliği anlatırken. 14 yaşında anne olmuş. Eşini sa-

vaştı kaybetmiş. Üç kız çocuğu ile birlikte, kendisinden bir yıl önce Denizli'ye yerleşen ablasının yanına gelmiş. İki erkek kardeşi daha var Denizli'de. Yaklaşık 7 yıldır Denizli'de yaşıyorlar.

Tanışma fırsatı bulduğumuz bu ailenin yaşadıkları, mültecilerin yaşam koşullarını yüzümüze tokat gibi çarptı.

**'DEVLET PARA VERSE
30 LİRAYA 12 SAAT
ÇALIŞIR MIYIM?'**

Esra'nın ablası, Hayriye diyelim, pandemiden önce fason bir tekstil atölyesinde günlük 30 liraya çalışıyormuş. Hayriye'nin eşi ve çocuğu savaştan psikolojik olarak etkilenmiş, çalışamaz durumdaymış. Pandemi ile birlikte atölye kapandığı için apartman merdivenlerini yıkamaya başlamış 10 liraya.

Mültecilere işyerinde ve yaşadığı semtte nasıl yaklaştıklarını anlatıyor. Cuma günleri komşuları çocuklara cuma hayrı olarak çikolata verdiklerinde Hayriye'nin oğluna vermiyorlarmış örneğin. Ya da "Devlet size para veriyor" algısından kurtulamamış yıllardır. "Devlet para verse 30 liraya 12 saat çalışır mıyım?" diyor. Merdiven yıkarken

ikinci kattan düşmüş bir keresinde. Parası olmadığı için elektriği kesilmiş. Komşuları o zaman anlamış para yardımını almadığını.

Bir seferinde de gece mesaiden dönerken bir araba yolunu kesmiş Hayriye'nin. İki erkek koluna girip kaçırmaya çalışmış, taciz etmiş. Espriye vuruyor Hayriye bunu da. "Kilolu olduğum için kaçıramadılar beni" diyor.

Erkek kardeşi de (onu Mahmut ismiyle anacağım) anlatmak istiyor. İnşaatlarda çalışıyor Mahmut. Yevmiyesi 30 ile 50 TL arasında değişiyormuş. Birkaç ay önce o da iş kazası geçirmiş. İnşaatın 3. katından düşmüş. Patronu apar topar özel bir hastaneye götürmüş Mahmut'u. Tedavi masraflarını karşıladıktan sonra "Soran olursa beni tanıyorsun" diye tembih edip ortadan kaybolmuş.

**TEK İSTEKLERİ
GÜVENLİ BİR YAŞAM**

Gelelim Esra'ya. Eşini kaybedip Türkiye'ye üç kızı ile birlikte geldikten sonra geçen yıl evlenmiş. Yine Suriyeli bir mülteci olan eşi terk etmiş Esra'yı. Esra son eşinden olan kızı ile birlikte dört çocukla ortada kalakalmış yine.

Gecekonduya benzer bir evde yaşam mücadelesi veriyor şimdilerde. Hem mülteci olması hem de yalnız bir kadın olmasından dolayı, o güvensiz semtte kara kara düşünüyor. Evini basanlar mı ararsın, çocuklarını tehdit eden mi...

Yardımlarla yaşamaya çalışan Esra yine yürek burkan bir anısını anlattı. Geçen hafta evine ziyarete gelen birisi (tam tarif edemese de din görevlisi olduğunu iddia etti) zaten bir oda bir salondan oluşan gecekonduyu dolaşmış. Buzdolabından tabaklarına kadar incelemiş kendilerine yardım etmek için gelen şahıs. En son çöp kutusuna bakmış. Çöpte soda şişesini görünce "Ooo soda da içiyorsunuz demek" diye tepki göstermiş. Yardımsever şahıs 4 çocuğu ile ayakta kalmaya çalışan bir mülteci aileye soda içmeyi çok görmüş.

Esra ve ailesinin güvenceli iş ve güvenli bir yaşamdan başka talebi yok. Esra'dan dinlediklerimiz Türkiye'deki çoğu mültecinin yaşadığı gerçekler aslında.

Bizlere düşen daha çok dayanışma.

Kıdem tazminatı bizim geleceğimiz, umudumuz

Pandemi döneminde salgını önlemek yerine yine kıdem tazminatını fona devretme planları yapan iktidara metal işçisi kadınların tepkisi: 'Kıdem tazminatının üstüne konmasına izin vermeyiz.'

Merve KAYA
Ebru YİĞİT

İktidar yaklaşık iki yılda bir kıdem tazminatını fona aktarmak için çeşitli yöntemler, paketler açıklayarak işçilerin kıdem tazminatını işsizlik fonu gibi çarçur etme planları yaparak karşımıza çıkıyor. Şimdi salgın sürecinde patronlar ve hükümet gözünü yeniden kıdem tazminatına dikmiş durumda.

Ankara'da bulduğumuz Türk Metal üyesi işçi kadınlar ve Kocaeli'de görüşüğümüz sendikası metal işçisi kadınlar için bugünlerde en önemli gündem maddelerinden biri kıdem tazminatının gasbedilmek istenmesi. Pandemi döneminde salgını önlemek yerine yine kıdem tazminatını fona devretme planları yapan iktidara kadınların tepkisi "Mezarda kıdem tazminatını kullanamayız" ve "Kıdem tazminatının üstüne konmasını izin vermeyiz" şeklinde. Kıdem tazminatının fona devrinin tek başına bir alacak verecek meselesi olmadığını farkındalar. Kıdem tazminatının yok olmasının

kadın işçilerin hayatını daha çok etkileyeceği, işten atılma, emekli olama gibi durumları daha çok kadınların yaşayacağı, geçici işlerde çalışmaya daha çok mahkûm olacakları ve ekonomik güvencesi olmayan kadınların da daha çok şiddet göreceği konusunda ortak bir görüşe sahip.

Konuştuğumuz kadınların hepsi ortaya çıkan fona devretme planının iktidarın patronların yoluna çıkan her şeyi yok etmek istediği olduğu konusunda hem fikir. İktidarın Emeklilikte Yaşa Takılanlar konusunda, asgari ücret, toplu sözleşmeler konusundaki tavrı hep patronlardan yana ve kadınlar bu konuda öfkeli. Sürekli işçi kökenli olduğunu söyleyen Erdoğan için "İşçilik mi kaldı sende" diyor kadın işçiler.

Kıdem tazminatına sahip çıkmanın yalnızca "ekonomik" bir mesele olmadığını, geleceklerine sahip çıkmak için toplumsal bir mesele olduğunu dile getirirken de tüm kadınlara mücadele etme çağrısında bulunuyorlar.

Kocaeli ve Ankara'dan metal işçisi kadınlar kıdem tazminatının kadın işçiler için neden vazgeçilmez bir hak olduğunu anlatıyorlar...

Fotoğraflar: Evrensel

KIDEM TAZMİNATI GASP EDİLİRSE ÖRGÜTLENMENİN ÖNÜ KESİLİR

"KIDEM tazminatının kalkması sendikal örgütlenmenin önünü tamamen keser. Mesele örgütlendin diyelim, işveren yüz kişiyi aynı anda atamıyordu. İçlerinden birkaç kişiyi göz dağı olsun diye atarken, şimdi yüz kişiyi de aynı anda atabilir, nasıl olsa tazminat yok, atsa ne olur ki? İŞKUR'da bekleyen hali hazırda binlerce işsiz var. Bu yüzden kıdem tazminatı her açıdan iş güvencesi anlamına geliyor. Maddi ve manevi değeri var, özellikle kadınlar için. Çünkü bir erkek belli bir yaştan sonra bir ihtimal de olsa iş bulabilir ama kadın belli bir yaştan sonra iş bulmakta zorluk çekiyor. Örneğin metalde çalışmıyor; çünkü 'Bu kadar genç işçi varken niye o yaştaki kadını alalım' diye düşünüyor işverenler. Dolayısıyla bu durumdan ev ekonomisi de etkileniyor. Evli olsun, bekar olsun kıdem tazminatının fona devri kadının iş hayatından kopması,

eve kapanması anlamına da gelir. Kadının çalışması, iş güvencesinin olması ekonomik özgürlüğü de doğuruyor. Eşinden para istemeden ihtiyaçlarını karşılamak önemli bir şey. Kıdem tazminatı sadece para ile ilgili bir şeymiş gibi tartışılıyor oysa ki kıdem tazminatı aynı zamanda toplumsal bir mesele. Şiddet çok artmış durumda, eğer şiddet gören bir kadın çalışıyor ise bu onun daha fazla kendi ayakları üstünde durmasını sağlıyor. Ayrıca hamile kadınlar için de önemli, hamile oldukları öğrenildiğinde işveren onu işte tutuyorsa bunun da sebebi kıdem tazminatıdır diye düşünüyorum." (Kocaeli)

FONA DEVİR TAMAMEN GASP!

"HAKLARIMIZI almak için sistem içerisinde açık noktaları kullanmak durumunda kalıyoruz. Ben de hezimete uğramamak için doğum borçlanması yapıp işyerinden hakkımı aldım ve ayrıldım. Sonuç itibarı ile hepimiz aynı şeyleri hissediyor ve söylüyoruz; fona devir tamamen gasp, başka bir açıklaması yok." (Kocaeli)

'GREVE ÇIKARIZ' DİYENLER SÖZÜNÜN ARKASINDA DURMALI

"iki çocuğum var. Çocuklarımın birçok önemli zamanında yanındayım olamadım, gece vardiyası fazla mesai derken. Her işimi düzgün yaparım ben. Her zaman da kendimle gurur duydum, vatana millette bir şey ürettiğimi diye. Bakıyorum ama her fırsatta bizim belki de zor zamanlar için tek kalan birikimimize de göz diktiler. Zorla insanı sokaklara dökecekler. Ki eğer ısrar ederlerse dökülme lazım. Yani Türk-İş Başkanı 'Meclise geldiği gün greve çıkarız' demiş. Umarım böyle söyledikleri gibi arkasında dururlar. Biraz icraat görmek lazım. Artık sosyal medyada #KıdemTazminatımaDokunma yazmakla olmaz bu işler. Sözleşme dönemi gibi bir şeyler planlamalız. Hepimiz taşın altına elimizi koymalıyız." (Ankara)

'BU KONU BİZİ İLGİLENDİRMEZ' DİYENLERE SESLENİYORUM!

"EVLATLARI için canını dişine takıp asgari ücretle çalışan anneler bir yandan yarın evlatlarına ne yedireceğim' telaşına düşerken, sonra bir sabır çekip, kan ter içinde çalışmaya devam ediyor; yarın emekliymiş deyim, kendini bir nebze olsun rahatlatıyor. İşten haksız yere çıkarılan insanların kıdemine göz dikiliyor. Oysa biz biraz emeklilik, biraz kıdem parası derken bir ev hayali kuruyoruz. Kıdem tazminatının fona devri bunca insanın hayallerini yıkmak demektir. İnsanların aç kalmamak için bir lokma bir hırka deyim bir ekmeğin için çalıştığı günlerde kıdemine el koymak insanın sofrasındaki aşını çalmak demektir. O yüzden 'Bu konu bizi ilgilendirmez' diyenlere sesleniyorum. Biraz doğruluk etrafınıza bakın, bu ülkeyi yok sayıp sadece kendiniz için yaşamayın. Kıdem tazminatı demek belki de yapacağımız bir işin küçük bir sermayesi demektir. Kıdem tazminatımızdan ellerinizi çekin, hayallerinize dokunmayın." (Kocaeli)

UMUTLARIMIZI HAYALLERİMİZİ SÖMÜRMEYİN!

"KIDEM tazminatı herkes için biraz gelecek plandır. Bana göre fona devir, emek hırsızlığı demektir. Emeğe saygı zaten yoktu ama şimdi hiçleştiriyorlar. Kıdem işçinin emegidir, geleceğidir. Bir işçi arkadaşımın sohbet ederken ilerde kıdem parasıyla neler yapacağını anlattı. Bir karavan alıp gezmek istiyor. Kıdem insanların umudu, umutlarımızı hayallerimizi sömürmeyin." (Kocaeli)

VAR GÜCÜMÜZLE MÜCADELE ETMELİYİZ

"MECLİSE gelmesi genel grev sebebini denmesi güzel, bence bu yüzden Erdoğan 'İşçi ile işveren kendi arasında çözsün' diyerek sınılmayı tercih etti. Büyük bir tepki olduğunda her zaman geri bastılar, tıpkı kadınlar ses çıkardıklarında istismar tasarsını, çocuk yaşta evliliklerin önünü açan tasarıyı geri çektiler gibi. Bu sebeple var gücümüzle haklarımızı sahip çıkmak için mücadele etmek zorundayız" (Kocaeli)

KADINLAR İŞ GÜVENCELERİNİ KAYBEDER

"KADINLARIN işsizliği çok yoğun, ayrıca fabrikalardan da ilk gözden çıkarılan her zaman kadınlar oluyor, hemencecik işten çıkarılabilir hale geldiğinde kadınlar yoksulluk artacak. Yoksulluk aynı zamanda şiddeti de artırıyor, dolayısıyla kıdem tazminatı hayatı bir mesele." (Kocaeli)

KIDEMDE FON, KADIN İŞÇİLERİ ÖZEL OLARAK NASIL ETKİLER?

- **KADIN** işçiler, çalışma yaşamındaki en güvencesiz kesim. Kadın işçilerin çoğunluğu küçük işyerlerinde çalışıyor ve çoğunun tek güvencesi kıdem tazminatı. İşten çıkarmalar söz konusu olduğunda ilk önce toplanan ağızda olanlar da kadın işçiler. Kıdem tazminatının iş güvencesi boyutunun ortadan kalkması ile birlikte en çok kadınlar, güvencesizliğe mahkûm edilmiş olacak.

- Kadınların önemli bir kısmı, düzensiz ve aralıklarla çalışıyor. Evlilik, çocuk, işten çıkarma gibi nedenlerle bir süre çalışıp sonra ara veren sonra yeniden çalışmaya başlayan kadınlar için yıl koşulu, kıdem tazminatı hakkı önünde büyük bir engel oluşturacak.

- Bugün kadın işçiler, işyerlerinde yaşadığı sorunlar karşısında "haklı fesih" yapıp, kıdemini alıp ayrılmaya hakkına sahip. Dolayısıyla kıdem tazminatı, "ücretin ödenmemesi, hakların verilmemesi, taciz ve mobbing" gibi sorunlar karşısında kadın işçilerin patronlara karşı kullanabileceği önemli bir koz. Ancak fon sisteminde kadın işçi, haklı fesih yapsa bile kıdem tazminatını alamayacağı için bu koz da ortadan kalkacak. Patronlar, daha da pervasız davranabilecek.

- Kadın işçilerin ücretleri, erkek işçilerin ücretlerinden daha düşük. Aynı sektörde aynı işte çalışan, aynı eğitim düzeyine sahip olan kadın ve erkek işçilerin ücretleri arasında önemli farklar var. Ancak kıdem tazminatı, son, giydirilmiş ve brüt ücret üzerinden hesaplandığı için, ücreti düşük olan kadın işçilerin bile eline azımsanmayacak tutarlar geçebiliyor. Ancak fon sisteminde kıdem tazminatının miktarı da esaslı bir biçimde düşeceği için zaten ücretleri düşük olan kadın işçiler, çok daha fazla kayba uğrayacak.

Tam da bu nedenle kıdem tazminatı hakkını korumak için yürütülen mücadelede kadınların en ön safta yer alması gerekiyor.

HERKESİN KIDEM TAZMİNATINA BEL BAĞLADIĞI BİR PLANI VAR

"15 yıldır çalışma hayatındayım. Herkes kıdem tazminatına bel bağladığı bir planı var, emekli olunca ya da işten atılma durumlarına göre tek tek herkes bunu hesaplıyor. Şimdi nasıl olur da bizim güvencemiz, gelecek planımız olan bu parayı '60 yaşından sonra alacaksınız' derler! Peki, işsiz kaldığımızda ne olacak? Eşinden ayrılmış, çocuklu birçok kadın var, yalnız başına ayakta kalmaya çalışıyor. İşten atıldın mesela, kıdem tazminatı o süreçte bizim geçim kaynağımız olacak. Ne yapacağız acaba, bu konuda ne fikirleri var?" (Ankara)

ARTIK ONLAR BİZE FEDA OLSUN!

"DİŞARIDA işçiler için çalışma koşulları çok kötü. Bir yerde çalışıp oradan emekli olabilen kaç kişi var sizce? Bir de bu durum kadınlar için daha az benim gördüğüm. Reis bunları düzeltse keşke! Zor günlerimizin teminatı olan kıdem tazminatını ne yapacak? İnternette okudum, resmen vermemek için düzenleme yaptılar. Twitter'da bir arkadaşta gördüm, mezarlıkta foto çekilmiş, 'Burada bana lazım olmaz kıdem tazminatı' diyor. Çok doğru gerçekten. Koronavirüsü fırsat bilip "Devlete feda mı olsun dememizi bekliyorlardı. Bence artık onlar bize feda olsun!" (Ankara)

Yıldık artık, çekin elinizi cebimizden!

Yasemin AKPINAR
Esenyalı / İstanbul

Esenyalı'da bir araya geldiğimiz farklı sektörlerden kadın işçiler, salgın döneminde kıdem tazminatının gaspı konusunun açılması- nın iktidarın tarafını ortaya koyan bir gösterge olduğunu düşünüyor. Kıdem tazminatının fona devrinin sadece sendikali işçilerin sorununu olmadığını, tüm işçilerin, özellikle de kadınların gündemi olması gerektiğini ifade ediyorlar.

AÇIKLAMALAR Kafa KARIŞTIRIYOR, ANLATMAK BİZE DÜŞÜYOR

Gıda işkolunda çalışan ve 5 yıl sonra emekli olacak bir kadın işçi; ilk şu cümleyi kuruyor: "Sosyal devlet olsaydı böyle bir tartışma bile olmazdı." Kıdem tazminatına ilişkin hükümetin yaptığı açıklamaların işçilerin kafasını karıştırdığını düşünüyor. Onu, aynı firmada çalışan bir başka kadın işçi tamamlıyor: "Cumhurbaşkanı'nın açıklamaları bizim işyerimizde de tartışıldı. Bir kadın arkadaş 'işçi hakkını bildikten sonra işveren ödemek zorundadır' dedi örneğin. İşçilerin dava açabileceğini düşünüyor. Oysa artık işçinin güvenebileceği bir yargı bile bırakmamak için çabalyorlar. Her yerden kuşatma var sanki..." İki kadın da bu tartışmalarda kendilerine bir sorumluluk biçiyorlar: "Kafa karıştıran çok. Biz dilimiz döndüğünce tek güvencemiz olan kıdem tazminatının neden gasp edilmemesi gerektiğini anlatmalıyız."

ÖYLE BİR SAKLARIZ Kİ ZATEN BULAMAZSIN!

17 yıldır çalışma hayatında olan, uzun bir süredir de tersanede çalışan bir kadın işçi kıdem tazminatının işçinin "hayal" olduğunu söylüyor. "Neyi hayal ediyorsun?" diye sorduğumuzda söyledikleri, aslında bu ülkede işçilerin yaşamak zorunda bırakıldıkları kısıtlı hayatın bir ifadesi gibi: "İşten atılırsam ufak bir süreliğine de olsa açlık sınırında geçinebileceğimi, 3600 günlük primimi doldurup işten ayrıldığımda paramı alacağımı... Mesela evlenecek olan kadın kıdem tazminatını alabilir; başka bir işte çalışmaya devam edebilir. Bu kadarlık umudu olmasa nasıl çalışacak insanlar? Al işçinin umudunu elinden, 60-65 yaşına taşı, sonra da işçiye de ki 'Sen yıllardır çalıştın, gerekli kesintileri kaynağından yaptık, daha maaşın eline ulaşmadan bize ulaştı, gerekli vergiler alındı. Olur da kıdemi hak edebilirsen, onu da alıp saklarsız, öyle bir saklarsız ki zaten bulamazsın' diyorlar. Yıldık artık, ellerini çeksinler işçilerin cebinden."

Zaten mezarda emeklilik dayattınız kıdemi de çok mu görüyorsunuz?

Emine YURDAKUL
Antalya

Emekli olmama rağmen özel bir KPSS'ye hazırlık dershanesinde kantin ve temizlik işlerinde çalışıyorum. Ders arasında kantin alışverişine gelen öğrenciler ile sohbet etme olanağı buluyoruz. Bizim öğrenciler yaşlarını başlarını almış, hepsi bir yerlerde çalışmakta olan insanlar. Pandemi döneminde geçici olarak derslere ara verilmişti. Şimdi yeniden başlamamız ile bu dönemin insanların kaygılarını nasıl artırdığını gördüm.

Kantin-
den alış-
veriş ya-
parken
ceple-

**ÇOCUKLARIMIZIN
KIDEM TAZMİNATINA
DOKUNMA**

rinden iki lira bile çıkışmayanlar oluyor. Yine dün sohbet ederken, bu sefer kıdem tazminatının fona devredilmesi üzerine konuştuk.

Bir alışveriş merkezinde markette çalışan Nilüfer, "Herkes evde kal çağırısı yapılırken biz market çalışanları hayatımızı tehlikeye atarak çalışmaya devam ettik. Karşılığı da açlık sınırının altında asgari ücret oldu. Peki neden bu özveri gösteriyoruz? Kıdem tazminatımız üzerinden hayaller kuruyoruz. Şu ülkede çalışırken güven duyduğum tek şey kıdem tazminatı, hayallerimizin ve güvencemizin elimizden alınmasını istemiyorum" diyor.

Gıda fabrikasında çalışan Fadime 3 aydır kısa çalışma ödeneğinden faydalanıyor. "Kıt kanaat geçiniyoruz. 2 çocuk okutuyorum, şartlarımız o kadar kötü ki... Buna rağmen 5 yıldır dışımı sıkıp çalışıyorum, kötünün iyisi diyorum. Kıdem tazminatım biriksini diye, sürekli iş değişikliği yapmak istemiyorum. Yani bu kadar sıkıntıya katlanıyorsak ileride tazminatlarımızı aldığımızda toplu birikim olsun diye... Bu benim kazanılmış hakım. Ellerimizden sürekli haklarımız kayıp gidiyor, bu sefer sıkı tutalım, ellerimizden almasınlar" diyor.

Özel bir şirkette çalışan Derya, "Bir kadın olarak hiçbir hakkımızı tam kullanabildiğimizi düşünmüyoruz zaten, birçok hakkımız gasp ediliyor. Düşünüyorum, daha alacak neyimiz kaldı diye; zaten mezarda emeklilik dayatılıyor, insanca yaşamı bizlere hak görmüyorlar. Ben karşıyım arkadaş, bu kadar da olmaz..." diyor.

Evet, ben de kıdem tazminatının bir işçinin hayatında ne kadar önemli olduğunu yaşayarak gören bir kadını. Birçoğumuz orada burada, irili ufaklı yerlerde çalışıyoruz, emek veriyoruz. Hepimiz geleceğimizin garantisi olsun istiyoruz. Birbirimizin geleceğine sahip çıkmalıyız.

Kadınlar ölürken hükümet gözünü işçinin cebine dikti

Dilan AKBULUT
Batıkent / Ankara

Batıkent'te işçi kadınlarla kıdem tazminatının fona devrine ilişkin tartışmaları paylaştığımız bir buluşma yaptık. Uzun süredir hizmet sektöründe çalıştığını belirten LCW işçisi bir kadın, zor şartlar altında, emeğinin karşılığını alamadan çalışırken bir de kıdem tazminatının gaspıyla karşı karşıya kalmalarının onu öfkeliendirdiğini söylüyor. Asgari ücret+prim ödemesi almaları gerekirken pandemi sürecinde prim ödemelerinin eksik yattığını anlatıyor. "Uzun zamandır da kıdemimi sıfırlamak için çaba içindeyim. Şu anki kıdem sıfırlama şartlarımız da oldukça zor. Emeğimin karşılığı olan kıdemimi almam için gerekçeler sunmam gerekiyor, kendi istifamla ya da istememle bunu bana sağlamıyorlar. Bu da yetmezmiş gibi yeni bir yasa söz konusu. Kıdemimin hepsini alamayacakmışım; belli bir kısmını alıp, geri kalanı fona gidecekmiş. Zaten

emeğimin karşılığını alamıyorken bir de hakkım olan kıdemimi de benden alıyorlar. Bunu kesinlikle kabul etmiyorum" diyor.

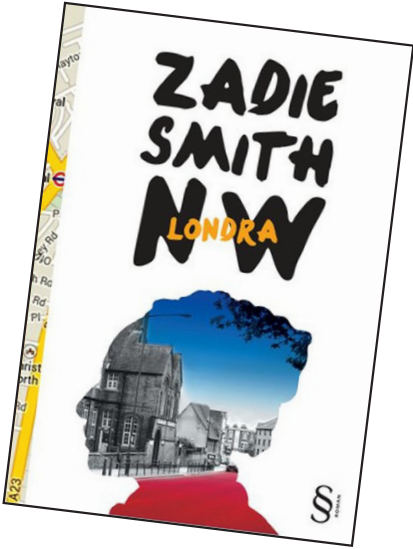
Özel bir eğitim merkezinde çalışan bir diğer kadın işçi ise kadınların iş yerlerinde yoğun mobbing ve tacize maruz kaldığını hatırlatarak "Durum böyleyken ekme paramızı kazanmak için hiç sesimizi çıkarmayacağımız bir sürece götürüyor bu yasa" diyor kaygıyla.

Sürekli değişen ve işçinin aleyhine olan yasalarla emeklilik tarihini kestirmenin bile imkansızlaştığını dile getiren bir diğer kadın işçi ise salgın sürecinin de tüm bu belirsizliklere tuz biber olduğunu dile getiriyor. Salgın boyunca kadına yönelik şiddetin arttığını hatırlatarak, "Kadınlar olarak şiddete maruz kalan öldürülen kız kardeşlerimiz oldu. Kadınlar ölürken hükümet gözünü bir de yine işçinin cebine dikti. Ben bu sürecin her zaman olduğu gibi bizler için değil de patronek yana olduğunu biliyorum. İşçiden yana olmayan patronek yana olan bu yasa da karşı çıkıyorum" diye konuşuyor.

Londra'da yoksul göçmen mahallesinde bir tur atalım...

Zadie Smith, Londra'nın merkeze uzak semtlerinden birinde belediye konutlarıyla dolu, göçmen hayatlarıyla canlanan bir bölgenin resmini sunuyor... Capcanlı, gerçek ve nereye gitsek benzer bir resim bu...

Nazin CİZİRİ

Yazar Zadie Smith, Londra'nın kuzey batısında çoğunlukla işçi sınıfının yaşadığı Brent kasabasında, Jamaika'da doğup büyüyen ve 1969 yılında İngiltere'ye göç eden bir anne ile Britanyalı bir babanın çocuğu olarak doğdu. 2000 yılında henüz yirmili yaşlarının başındayken yayımlanan ilk kitabı "İnci Gibi Dişler" ile dikkatleri üzerine çeken Smith, edebiyat dünyasında kendisine anında yer açtı. Kendi kimliği ve yazdığı konular sayesinde Britanya İmparatorluğunun mirası olan, İngiltere'nin güncel ve çok kültürlü yeni edebiyatının elçilerinden biri oldu.

Smith'in kendi alanındaki en iyi örneklerinden biri de "NW, Londra" isimli kitabı. Yazar kitabında; Big Ben, Piccadilly Caddesi, Hyde Park ile bilinen Londra'yı değil; şehrin kuzeybatı sınırlarında, belediye konutlarında ekonomik zorluklar içerisinde yaşayan yoksul Londralıların hikayesini anlatıyor. Smith, şehir realizmine ilişkin yazım stili ve yarattığı karakterlerle hem İngiliz edebiyatına hem de dünya edebiyatına kusursuz ve biricik bir örnek veriyor.

Kitabın mekanı olan NW (North West), yazarın kendisinin de doğup büyüdüğü ve hâlâ yaşadığı yer. Smith romanında, hem Londra'nın merkeze uzak semtlerinden birinde belediye konutlarıyla dolu, göçmen hayatlarıyla canlanan bir bölgenin klostrifobik hikayesini anlatıyor, hem de ekonomik ve politik sistemlerin göçmenleri nasıl hırpaladığını inceleyerek Batı Avrupa'daki çok kültürlü diaspora genelini anlatmış oluyor. "NW, Londra" ile ikinci ve üçüncü jenerasyon İngilizlerin çektikleri ekonomik ve etnik zorluklara değinen Smith, neoliberal politikaların in-

sanları nasıl ve ne kadar tükettiğini gözler önüne seriyor. **YOKSUL, GÖÇMEN, ÇIKIŞSIZ...**

Roman dört Londralıyı takip ediyor — Leah, Natalie (Keisha), Felix ve Nathan. Hemen hemen aynı yaşlarda olan ve aynı mahallede büyüyen bu dört karakterin, yetkinliklerine doğru giden serüvende, bir şekilde hayatlarının kesişmesi ya da bazen kesişmemesini anlatan "NW, Londra", gerçekçi bir biçimde modern kentsel bir bölgeyi canlandırıyor. Beş bölümden oluşan roman, her bölümde bir karakterin etrafındaki koşullar içerisinde bir şekilde var olma çabasını aktarıyor. Elbette ki en büyük zorluk ekonomik faktör. Gerek sınıf atlama çabası gerek eğitim için çekilen kredi borçlarının yükü... Karakterlerin yaşam kaygılarının çeşitliliğinin altında hep ekonomik zorluklar yatıyor. Ebeveynleri İngiltere'nin sömürgelerinden gelen insanlar olduklarından göçmenlik duygusuyla yetişen karakterlerin hem ebeveynlerinin hem de kendilerinin oluşturduğu beklentilerin altından çıkamamasının hikayesidir "NW, Londra".

BİR 21. YÜZYIL ROMANI

Roman geleneğine meydan okuyan Smith, yazdığı stil ve karakterlerle 21. yüzyılın kaygı dolu, hızlı yaşamını kağıt üzerinde yakalamak için çabılıyor. Kitabında James Joyce, Virginia Woolf gibi modernistleri örnek aldığını gösteren Smith, "Roman için İki Yol" adlı makalesinde de belirttiği gibi, güncel romanın 19. yüzyıldaki liriksek ve romantik stiline, yeni çağın endişe ve kaosunu yakalamakta yetersiz olduğunu ifade ediyor. Bu sebepten "NW, Londra"da her bir karakterin hikayesi, onların hayata karşı tutumları ve yetişme koşulları göz önünde bulundurularak yazılıyor.

GÖÇMENLİK KRİZİNİN EDEBİ YANSIMASI

ROMAN, hikayedeki tek beyaz karakter Leah'nın bölümü ile başlıyor. İrlanda kökenli Leah, İrlanda'nın sömürülmesi bilinciyle büyüdüğünden, mahallesinde farklı etnik kimlikten insanlara saygı duyan, bilinçli bir karakter. Fakat, roman bu bilincin onda yarattığı yükü tanımlayarak başlıyor. "Beyaz utançlığı" olarak da bilinen bu yükü anlatabilmek adına Smith, onun bölümünü bilinç anlatımı şeklinde aktarıyor. Smith, Leah'nın bölümünü yazarken elma ağacı şeklini bulan bir bölüm, internette harita yönlendirilmesiyle mekân anlatımı ve daha nice deneysel stille Leah'nın kafa karışıklığı ve kaygılarını yansıtabilmek için roman ve dil geleneğini zorluyor.

Kitabın en uzun kısmıysa Natalie'ye ayrılmış durumda. Karayıplı bir ailenin Keisha olarak doğan kızının hikayesini 185 kısa bölümde anlatan Smith, bu karakteri dört yaşından itibaren yazmaya başlıyor. Siyah bir kadın olarak kendisini gerçekleştirmeye ve avukat olma yolunda bölüm bölüm takip ettiğimiz Keisha'nın bir nevi başarı hikayesi altında nasıl ezildiğini okuyoruz. Anılar, listeler, diyaloglar ve daha nice şeyleri barındıran bölümler; Keisha'nın evli ve çocuklu bir avukat olma yolunda kendisinden ve kimliğinden neleri feda ettiğini ve "beyaz" iş ortamında nasıl Natalie'ye dönüştüğünü konu ediniyor.

Göçmen krizinin evrensel bir soruna dönüştüğü bu yüzyılda bu kitap bir kurgudan ziyade güncel gerçekliği sunuyor. Bu gerçekliğin sonuçlarıysa Amerika'dan başlayıp dünyanın isyanına dönüşen ırkçılığa karşı eylemlerde izleniyor.

İdrar kaçırma, yaşlı kadınların

kaçınılmaz çilesi mi?

Bir yaşlanma belirtisi gibi algılanıp önemsenmeyen idrar kaçırma, kadınlarda erkeklerden 3 kat fazla görülüyor! Ve hekimlerce de fazla sorgulanmıyor. Yapabileceğimiz şeyler var...

Uzm. Dr. Sanem BİLGİLİ

İdrar kaçırma önemsenmeyen, 'yaş ilerledikçe kadınların başına gelecek olan' bir yaşlanma belirtisi gibi algılanıyor, hekimlerce de fazla sorgulanmıyor. Bu nedenle de önleyici tedbirler ya da erken tedavisi ile ilgili bilgi eksikliği de fazla.

İdrar kaçırma (üriner inkontinans) her iki cinsiyette de sık görülmekle birlikte kadınlarda hem cinsiyete hem de artan yaşa bağlı olmak üzere erkeklere oranla 2-3 kat fazla görülür. 60 yaş altında bu fark daha belirgindir. Her ne kadar yaşın ilerlemesi risk faktörü gibi görülse de yaşlılığın doğal bir getirisi olarak algılanmamalı. Zira genç kadınlarda da çeşitli nedenlerle idrar kaçırma sık görülüyor.

BU EGZERSİZLER HAYATINIZI DEĞİŞTİREBİLİR

HER idrar kaçırmaı önleyemeyebiliriz. Tedavi de edemeyebiliriz. Ama önlenebilmesi için elimizde yapabileceğimiz şeyler mevcut. Yazının başından beri sözünü ettiğimiz pelvik taban kasları ve bağ dokusu egzersizlerle iyileştirilip güçlendirilebilen bir kas grubudur. Gebelik süreci boyunca bebeği taşıyan ve vajinal doğumlarda bebeğin doğum kanalından itilip doğmasında rol alan ve hatta cinsel ilişki sırasında alınan zevkin artması ve orgazmın güçlü oluşunda etkili olan, kadın için mucizevi kaslar maalesef tarafımızdan ihmal ediliyor.

Pelvik taban kaslarını güçlendirmek için **Kegel Egzersizleri** kadın pelvik bölgesine bir hediyedir. Günün her saati oturduğunuz yerden kimse fark etmeden yapabileceğiniz bu hareket; idrarınızı yapıp tutuyormuş gibi tekrarlamaktan oluşuyor. Gün içinde tuvalete gittiğinizde de idrarınızı yaparken ıkınmanızı kesip idrarınızı tutmaya çalışın. Bunu sürekli tekrarlayın.

İdrar kaçırma sorunu olan kadınlar bu egzersizleri yapmaya başladığında idrarını kesip tutamadıklarını, bir miktar idrarın sızıntı şeklinde tuvalete akmaya devam ettiğini görecektir. Egzersize devam ettikçe idrarı tutma becerisi ve mesane kapasitesi de artacaktır. Bu kasları cinsel ilişki sırasında kasılı tutmak alınan zevki artıracak ve orgazmı kolaylaştıracaktır.

Mesane egzersizi: İdrar geldiğinde idrarı bir süre tutmayı denemek mesane kapasitesini artırmaya yönelik bir egzersizdir.

Planlı tuvalet egzersizleri: Her 2-4 saatte bir tuvalete giderek mesane eğitimini amaçlar.

İdrar kaçırma problemi yaşayan kadınlar tüm önlemlere rağmen bu sorunu halen yaşamaya devam ediyorlarsa, bir hekime başvurmaları önemlidir.

İdrarınızı gönlünüzce yapabildiğiniz sağlıklı günler dilerim.

KADINLARDA İDRAR KAÇIRMAYA NEDEN OLAN ETKENLER

Gebelik: Genellikle gebeliğin son dönemlerinde sıkışma, erken dolma, bası nedeniyle doğal olarak idrar kaçırma görülebilir.

Doğum: Doğum anında pelvik tabanda meydana gelebilecek pelvik taban ve yumuşak doku hasarı ilerleyen dönemlerde idrar kaçırma neden olabilir.

Obezite: Fazla kilo pelvik tabana binen yükün artması ve pelvik taban kas ve bağ dokusunun gevşemesine neden olur. Kilo vermeye birlikte idrar kaçırma sorununun ortadan kalkması, aralardaki ilişkiyi kuvvetlendirmiştir.

Fizik aktivite azlığı: Omurga, sakrum, pelvik taban uyumunu güçlendiren kas egzersizlerinin idrar kaçırmaı engellediği düşünülmekle birlikte ağır egzersiz yapan kadınlarda kas deformasyonlarına bağlı idrar kaçırma da gözlenmektedir.

Diyabet: Kan şekeri yüksekliği (hiperglisemi) ve tek başına diyabet hastalığı, yaştan ve obeziteden bağımsız olarak kadında idrar kaçırma için büyük risk yaratır.

Histerektomi: Kadın cinsel organlarına yönelik yapılan büyük cerrahi operasyonlar da yine pelvik taban kas ve bağ dokusunu zedelediği için idrar kaçırma riskini artırır.

Depresyon: İdrar kaçırma ile ilişkisi tavuk mu yumurtadan, yumurta mı tavuktan durumudur aslında biraz. Ancak birlikte görülme sıklığı yüksektir.

Sigara içiciliğinin de sık öksürmeye bağlı pelvik taban kaslarını güçsüzleştirdiği ve sigaraya bağlı tahriş edici maddelerin mesaneye zarar verdiği ve idrar kaçırmaı tetiklediği düşünülmektedir.

Menopoz döneminde idrar kaçırma sıklığının artması vücutta eksilen hormonların etkisini düşündürüyor. Ama ileri yaş ve pelvik taban kaslarının güçsüzleşmesi gibi etkenler de dışlanamayacağı için 'hormonların eksilmesi' gibi bir tespiti kanıtlayacak veriler yeterli değil.

Kabızlık, pelvik organ sarkması, dışkıyı tutama sorunları yine pelvik taban kaslarını güçsüzleştirdiği ve deformasyona neden olduğu için idrar kaçırma için kadınlarda riski artıran bir diğer sorunlar kümesidir.

DAHA ACISINI BULANLA KAPIŞIRIZ BİBERİ!

Filiz GÜR

Sevgili kız kardeşlerim ve diğerleri...

Bugün ülke olarak karizmamızı epey çizecek bir bilgiye ulaştım. Yoksa normalde herkes bizi kışkırtıyor biliyorsunuz. Yok, telaşlanmayın hemen; kitap okuma istatistiği, pisa sınav sonuçları, işsizlik ya da enflasyon verileri gibi akıllara ziyan şeylerden değil. Durum daha ciddi!

Bizim delikanlı damarımızı kesip atıp aleme madara eden adamın adı Wilbur Scowille. Görünce direkt dalın derdim ama arkadaş yirminci yüzyılın ilk yarısında sizlere ömür zaten. Peki kim bu Scowille?

Kendi adıyla maruf Scowille skalasını geliştiren bir farmakolog. Eczacı diyeyim de alt komşum Fatma Teyze de anlasın, öhöm. Bu Scowille'in işi gücü yok, ay yani işi gücü zaten bitkilerin içinde ne var, ne kadar var, neye iyi gelir filanla uğraşmak. Efendim bizim eczacı kafayı acıya takmış! Böyle buluşların enteresan hikayeleri olur ya, ben buna Scowille'in acı bi şey yediği anda bünyesinde meydana gelen tepkimeyle "Lan bu nasıl acı..." filan deyip o anda karar verdiği tipten bir hikaye hayal ettim. Tamamen benim uydurmam, çok şey yapmayın.

Meğer biberlerin acı tadını veren kapsaisin adlı bir maddeymiş. Bunun miktarını ölçmek ilk kendi aklına geldiği için Wilbur abimiz bunu kendi adını verdiği ölçüm birimleriyle, yani SHU (Scowille Acılık Birimi) ile ölçmüş! Eeee ben bulsaydım ben de kendi adımları verirdim, bunda bi şey yok. Peki bu Scowille bize ne etti? Bu coğrafyanın bir ferdi olan herkes bilir ki acı yiyebilmek karizmatik de bir durumdur. Pul biberi basan, köz acı biberi tek ısırsıta götüren abiler ablalar, karşısında oturanı hele ki acı yiyemeyen bir insansa pıstıran bir enerji de yayarlar. Gözle görünmez ama çarpar cinsinden. Bi gün o enerjiyi ölçebilirim kendi adımları şey yaparım. Gerçi fizikle yakından uzaktan ilgim yok, konuyu yine dağıttım, toparlıyorum.

Eyy bugüne kadar "acıların çocuğuyum" diye dolaşan Adanalı kardeşler, Antepli, Maraşlılar! Meğer dünyanın en acı olmayan hatta bu skalaya göre "tatlı" sayılan biberini yiyip ortaklıkta boşuna geriniyormuşuz! Ki ben, eski eşim karşımda ezim

ezim ezilirken onun tabağındaki közlenmiş acı biberi tek çatal darbesiyle kendi tabağıma dudaklarımda kesif bir alaycılık ifadesiyle geçirirken az kasılmıyordum. Çok ama çok üzgünüm.

Aradaki farkı anlayabilelim diye arkadaşın ölçümlerine göre dünyanın en acı biberi Carolina Peper:

2.200.000 SHU iken, ülkemizdeki ennn biberim diye gezen biber 50.000 SHU! Bu ne ya! Biber misin oğlum sen? İlk 10 acı biber SHU birimleri olarak milyonlarla ifade edilirken utanmıyor musun on binler basamağında kalmaktan! Peh!

Haa bu arada Hintli bir arkadaş görürseniz önünde hürmetle eğiliyorsunuz, arkadaşlar en acıyı yiyip ana haber bülteni izlerken bizim yüzlerimizde beliren o hafif ağız burun kıvrıma hareketlerinden yapıyor, terliyor ve efendice kalkıyormuş sofordan. Biz televizyonun karşısından küfretmeden kalkamıyoruz, düşünün! Yani bir Meksikalı, bir Teksaslı, bir Hintli kardeşimiz 20 Adanalı...

**VER ORADAN BİR TARİH,
ACISI BOL OLSUN!**

Bu yazı bitmeden tehdit telefonları almaktan korktuğum için şu şekilde bitirmek isterim: Eyyy Scowille, sen kimsin? Biz ki bu coğrafyada kan kussak kızılılık şerbeti içtik diyebilen bir milletiz! Biz o acıyı toptan gaz olarak koklayıp müptelası olmuş bir milletiz! Her tarafın acı olsa... Tamam, bitti, çok da şey olmasın. Hey durun, daha kasıntı ve akademik bir yazı olması açısından tarihi bilgiler de ekleyeyim de acısı bol olsun.

Acı biberin tarihi M.Ö 7500'lere uzanıyor. Hatta Aztek yerlileri biberi bol bulmuşlar olsa gerek savaşta düşmanı püskürtmek için silah olarak da kullanmışlar. Geldik mi yine biber gazına! Columbus, Amerika kıtasına ulaştınca her şeyi olduğu gibi biberi de taşıyor Avrupa'ya. Sonra ticareti yapılarak dünyaya yayılıyor. Bize gelişi 16. yüzyıl. Daha eskisini bulanla kapışırız biberi.

Clara Zetkin - Eleanor Marx: Sosyalist karşılaşmalar, ortak heyecanlar...

Müslime KARABATAK

Tarihte bilinen kişiliklerin birbirleriyle ilişkileri, birbirlerinin düşüncelerine, pratiklerine dair sözleri her zaman etkileyici oldu benim için. Sanki bu karşılaşmalar, onları tarihi bir kitabın birbirine bakan iki sayfası içinde yalnız kalmaktan, “Şu tarihte doğdu, bunu yaptı, şurada öldü” yazılarının iki boyutu arasında sıkışıp kalmaktan kurtarıyor gibi. Öyle ya, onlar da yaşıyorlardı, kızıyorlar, seviniyorlardı... En önemlisi, girdikleri etkileşimler, ilişkiler çerçevesinde bilinçleri, kişilikleri geliyordu. Sonuçta Marx'ın sadece Engels'i, Clara Zetkin'in sadece Rosa Luxemburg'u yoktu değil mi?

Tarihi kişiliklerin başka insanlarla ilişkiye girdiklerini, onlardan öğrenip onları etkilediklerini, yani bir nevi “oluşlarını”, en güzel şekilde otobiyografileri, mektupları, onlar hakkında yazılan notlar, eleştiri yazıları, varsa video kayıtları, vs. sayesinde görebiliyoruz.

Bu yüzden, Eleanor Marx'ın Gotha Kongresi makalesini okurken, Clara Zetkin'in “kadın sorunu” üzerine yaptığı teorik analizi ve kadınlar arasındaki propaganda üzerine yaptığı yorumları heyecanla karşıladığımı görmek hoşuma gitti. Bu makale “Seni duydum Clara” demek gibi, “Seni tanıdım, dediklerine katıldım, tarihi yazarken biz oradaydık, vardık...” demek gibiydi adeta...

EMİN ADIMLARLA

'CLARA ZETKİN' OLMA YOLUNDA

Aslında Eleanor Marx çok daha öncesinde tanıdı

Clara Zetkin'in tarihi konuşmalarından biri olan Gotha Kongresi konuşması, Eleanor Marx'ı da çok etkiler. Öyle ki, kongre üzerine yazdığı makalesinin yarısından fazlasını Zetkin'in konuşmasına ayırır...

Clara Zetkin'i. 1889 Temmuz'unda Paris'teki Uluslararası Sosyalist Kongre'de ikisi, Emma Iherer, Wilhelm Liebknecht, August Bebel, Paul Lafargue gibi önemli sosyalistler İkinci Enternasyonal için bir aradalardı. Kapital'in üçüncü cildi üzerine çalıştığı için bu kongreye gelememiş olan Friedrich Engels, Clara Zetkin hakkında övgü dolu sözler yazmıştı Paul Lafargue'a gönderdiği mektupta: “Clara Zetkin, Berlin 'Kürsüsü'ne muhteşem bir makale yazmıştır... Gelişen olaylar hakkında ortaya konan bu esaslı saptamaları daha önceden görebilmiş olsaydık, çok şey kazanmış olurduk...”

Zetkin'in sevinçten yüzünü kızartan bu ilgi, kongrede yaptığı konuşma ile taçlanacaktı. Uluslararası bir bileşenin önünde konuşacak olması onu heyecanlandırmıştı ama akıcı, ikna edici ve etkili hitabı ile o dönemlerde henüz herkesin çok ilgisini çekmeyen, hatta söylediklerinin aksinin tartışılması ihtimali olan bir konuda kendini dinletmiş ve büyük bir alkış toplamıştı: “Kadınların Kurtuluşu İçin...”

**BEBEK EVLERİNE
KARŞI ÇIKAN NORA'LAR**

Eleanor Marx, Zetkin'i 1896'da Gotha Kongresinde de dinlemiş, yaptığı konuşmasını değerli bularak Gotha

Kongresi üzerine yazdığı makalesinin yarısını ona ayırmıştı. Belli ki tek etkilenen Marx değildi, Alman Sosyal Demokratların kongresi “Sosyalizm Proleter Kadınla Utkuya Ulaşacak” adıyla bu konuşmayı bildiri olarak bastırma kararı aldı. Çünkü Marx'ın da dediği gibi, daha önceki hiçbir sosyalist kongrede böylesine dolu dolu ele alınmamıştı kadın sorunu. Tam da daha önce hiç görülmemiş şekilde işçi ailelerindeki kadınların kitlesel olarak iş yerlerine çekildiği bir dönemde, kadın sorununu doğru analiz ediyor ve kadın mücadelesinin hattını çiziyordu.

Clara Zetkin “Kadın sorunu yalnızca bizzat kapitalist üretim biçiminin ürünü olan sınıflarda kendini gösterir” dedikten sonra, “Kadın sorunu işçi sınıfı, orta ‘eğitilmiş’ sınıf ve üst sınıf için vardır” diyor ve bunları tek tek açıklıyor. Mülk sahibi olan üst sınıf kadının malının kullanımında eşine olan bağımlılığını ortadan kaldırmak için mücadele ederken, orta sınıf kadının “daha gerçekçi bir mücadele” verdiğini söylüyor. Bu eğitilmiş kadınlar, ahlaki ve entelektüel baskıdan kurtulmaya çalışıyor, eşit mesleki öğrenim elde etmek ve meslek edinmek istiyor. Zetkin, kendi hayatlarını yaşamak isteyen burjuva kadınları, kendi bebek evlerine karşı çıkan Nora'lara benzetiyor.

İŞÇİ KADINLAR ARASINDA SİSTEMATİK ÇALIŞMA

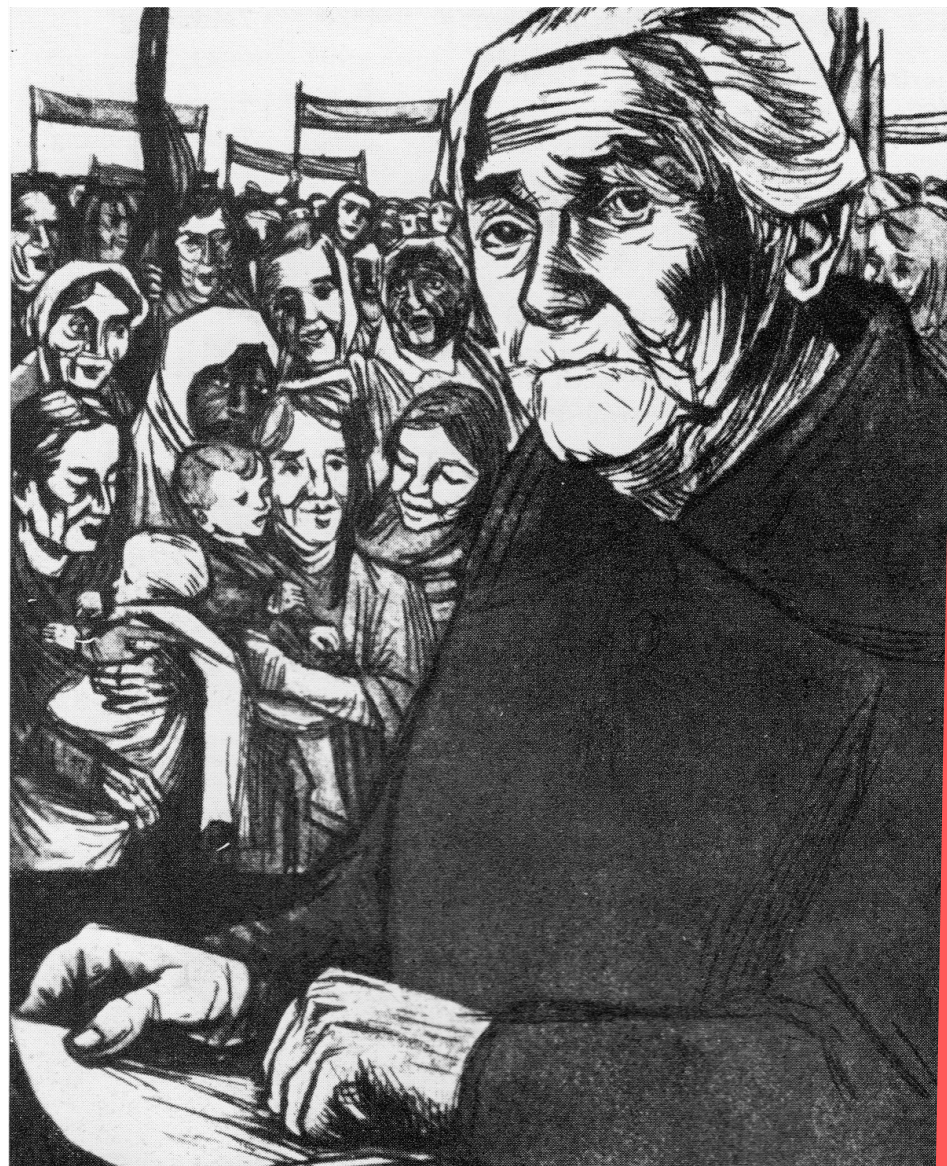
Zetkin'e göre, üçüncü tip kadın sorunu işçi kadınıdır. Ucuza çalıştırıldığı için kapitalist üretim girdabına çekilmiş olan işçi kadın "sadece tepkisel bir pozisyon değil, devrimci bir pozisyonla" mücadelenin içinde. Zaten kapitalizmin kendisi, kadının erkeğe bağımlılığını, onu işe alarak kırdı. Ailesindeki sefaleti bir nebze giderebilmek için girdiği makineler dünyasında, erkekler gibi çalışabiliyor. Bağımsızlığı kazandı kazanmasına da kendi sınıfındaki erkeklerle eşitlendiği yer ancak sömürü oluyor. İşçi kadın davasını, burjuva kız kardeşleri gibi kendi sınıfının erkeğine karşı değil, işçi sınıfının erkeğini de yanına alarak kapitalist sınıfa karşı veriyor. Fakat, işçi kadının en temel mücadelesi, onu ezen kapitalizmin sömürüsüne karşı, işçi sınıfının politik gücünü elde etmek. Orta sınıf kadının taleplerini de önemsiyor elbette, ama bu talepler ancak işçi sınıfı mücadelesi için bir araç olduğunda anlam kazanır.

"Sonuçta proleter kadın proleter kampta, burjuva kadın da burjuva kampta yerini alacaktır. Burjuva kadın hareketinde, ezildiklerini hissettikleri sürece oluşan sosyalist eğilimlere fazla aldanmayalım" diye devam ettiği konuşmasında kadınları işçi sınıfının ortak mücadelesine kazanmanın geleceğin inşası için gerekli olduğunu söylüyor. Zetkin'in, işçi sınıfı hareketi için "işçi kadınlar arasında sistematik propaganda"ya yaptığı vurgu, Eleanor Marx'ın yazısında değindiği diğer kısım. Kadın işçilerin sendikal örgütlenmelerinin önündeki engellere rağmen güçlü bir kadın örgütlülüğü kurulması gerektiğini açıklıyor. Bunun için de önce örgütçülerin, yani sosyalistlerin, sistematik bir çalışma planı yapmasını ve bunu her yerde aynı yöntemlerle uygulamasını öneriyor: "Her şeyden önce bizlerin, kadınlar arasında nasıl çalışacağımızı öğrenmemiz gerekiyor. Size sunulan önergede, kadınların sendikal ve iktisadi örgütlenmelerini başlatacak ve bu çalışmanın her yerde planlı ve benzer yöntemlerle gerçekleşmesi görevini üstlenecek kadın işçi temsilcilerinin seçilmesi öneriliyor."

*Dornemann, Luise. *Adanmış Bir Ömür: Clara Zetkin*. Akademi Yayın. 2010.

* Marx, Eleanor. "The Gotha Congress" <https://www.marxists.org/archive/eleanor-marx/1896/10/gotha.htm> 7 Ekim 1896.

* Foner, Philip S. *Clara Zetkin - Seçme Yazıları*. NotaBene Yayınları. 2012.

'BU BAYRAĞIN ALTINDALAR VE ORADA KALACAKLAR DA!'

GÜÇLÜ bir işçi kadın hakları savunucusu olarak, yaptığı bu konuşmada sadece kadınları köleleştiren kapitalist sistemi değil, bunu görmezden gelen, kadının ekonomik ve sosyal bağımsızlığının kendilerini özgürleştirici sosyalizm mücadelesi önünde bir adım olduğunu görmek istemeyen "sosyalistleri" de cesaretle eleştiriyordu:

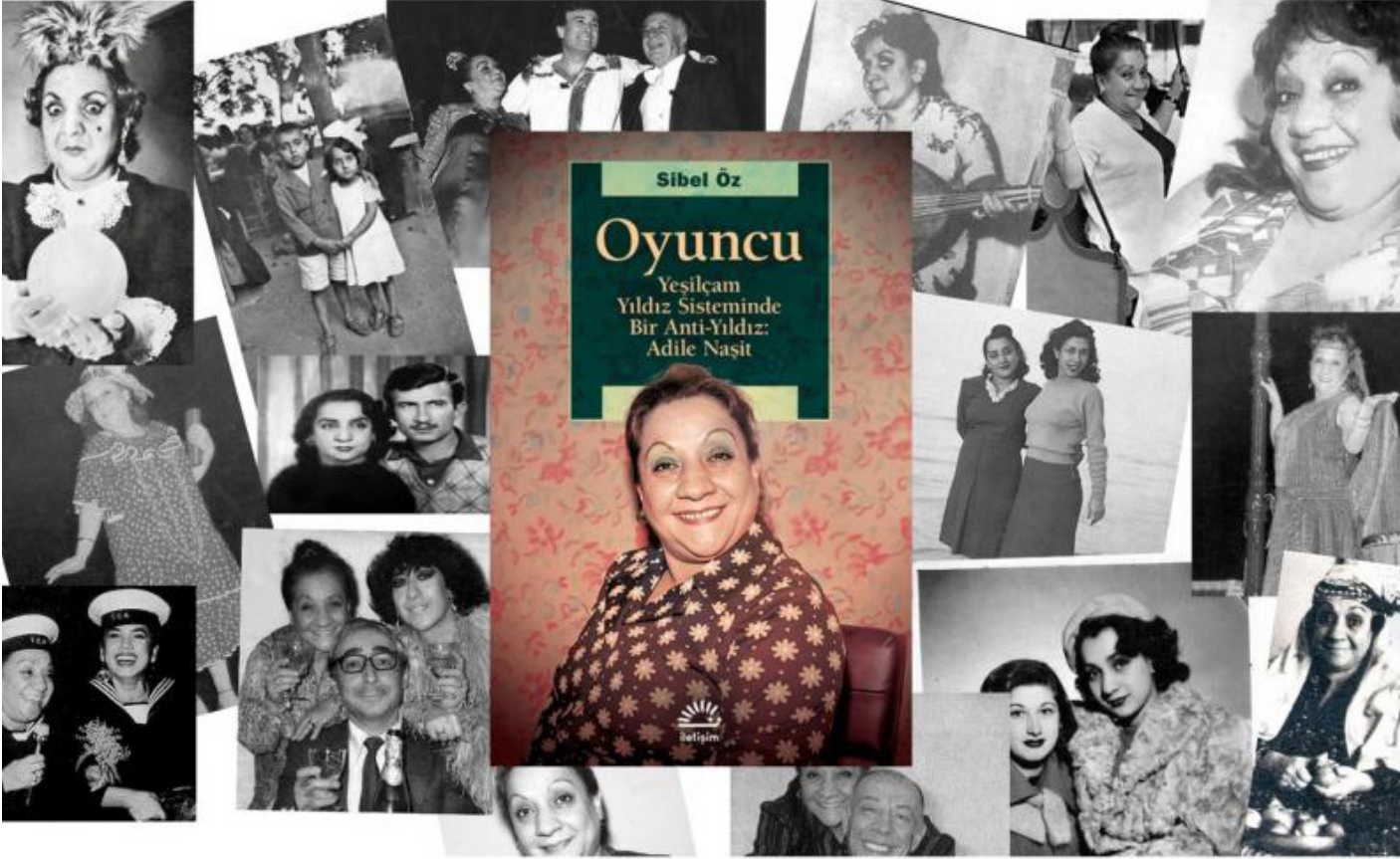
"...Erkeklerin yardımı olmaksızın, hatta çoğu zaman erkeklerin itirazlarına rağmen, kadınlar, sosyalizm bayrağının altına girmiştir; hatta şunu da itiraf etmek gerekir ki, bazı durumlarda kendi iradelerinin dışında, salt ekonomik koşulların açıklıkla kavranmasıyla o yöne doğru istemsizce sürüklenmişlerdir.

Fakat artık bu bayrağın altındalar ve orada kalacaklar da! Bu bayrağın altında eşit haklara sahip insanlar olarak kabul edilmek için savaşacaklar!"

YEŞİLÇAM'DA BİR ANTI-YILDIZ

ADİLE NAŞİT

Adile Naşit, kendisi gibi tiyatrocü ve sanatçı olan kardeşi Selim Naşit ile tiyatrodan doğup büyür. Bir keresinde oyuncularından biri hastalanınca onun yerine sahneye çıkar. Henüz 14 yaşında olmasına rağmen yaşlandırılarak anne rolünü canlandırır.

Hatice YILDIZ

Belki de kuşağımın Adoş'a olan borcunu ödemek istedim" diyerek Adile Naşit yolculuğuna başlayan yazar Sibel Öz'ün "Oyuncu; Yeşilçam Yıldız Siteminde Bir Anti-Yıldız: Adile Naşit" kitabı İletişim Yayınları'ndan çıktı. Akademik bir çalışmanın ürünü olan kitapta, Adile Naşit bildiğimiz ve bilmediğimiz yönleri ile ele alınırken, onun özelinde dönemin tiyatro ve sinema dünyasına da kapı aranıyor.

Sanatçı bir ailenin içinde doğup büyüyen Adile Naşit'in babası Naşit Özcan, yaşadığı dönemde, tuluat tiyatrosunun "Komik-i Şehir" unvanını alan en önemli sanatçılarından biridir, İsmail Dümbül-lü'nün de hocasıdır. Annesi Amelya hanım ise, tıpkı anneannesi, ülkenin ilk Rum kantocusu Verjin hanım (Küçük Verjin) gibi dönemin tanınmış kantocularındandır. Verjin'in eşi, yani Adile Naşit'in büyükbabası Yorgi Efendi ise Şehzadebaşı tiyatrolarının en iyi kemanisidir. Dayısı Andre de kemani, diğer dayısı Nikko ise düetocu ve tuluatçıdır.

Verjin, anne tarafından Ermeni, baba tarafından Rum'dur. Osmanlı'daki ilk kadın sanatçılar, bu coğrafyada doğmuş ve yaşamış olmalarına rağmen Türk ve Müslüman olmadıkları için görmezden gelinmiştir. Türk ve Müslüman ilk kadın tiyatrocunun Afife Jale olduğu bilgisinin de tartışmaya açık olduğu yer alıyor kitapta. Bazı kaynaklarda Türk kadın oyuncuların Ermeni ya da Rum isimleri kulla-

arak sahneye çıktıklarından da bahsediliyor.

AMELYA'NIN KIZI ADELE

Öz, çalışmasını yaparken Adile Naşit'in Türk ve ünlü olan babası Naşit Bey hakkında bölük pörçük de olsa bilgilere ulaştığını ancak dönemin ünlü kantocusu anneanne Verjin hanım ve yine ünlü kantocu ve sahne sanatçısı anne Amelya hanım hakkında yeteri kadar bilgiye ulaşamadığını; bu yok saymanın sebebinin de kadın olmalarının yanı sıra etnik kimliklerinden ileri gelmiş olabileceğini aktarır.

Adile Naşit'in annesi Amelya hanım, babası Naşit beyin kurduğu tiyatrodan çalışmaya başlamış, tanışıklıkları da böylece gerçekleşmiştir. O sıralar evli olan Naşit bey, eşinden boşanır ve Amelya hanım ile evlenir. Evlendikten sonra Amelya'nın adı "Emel" olur. İsim ve din değiştirme Türk erkeklerle evlenmenin koşulu gibidir.

Adile Naşit, kendisi gibi tiyatrocü ve sanatçı olan kardeşi Selim Naşit ile tiyatrodan doğup büyür. Bir keresinde oyuncularından biri hastalanınca onun yerine sahneye çıkar. Henüz 14 yaşında olmasına rağmen yaşlandırılarak anne rolünü canlandırır.

Babası erken yaşta rahatsızlanır, akıl hastanesine yatırılır ve çıktıktan bir süre sonra da hayatını kaybeder. Henüz 20 yaşındayken kendisinden 20 yaş büyük Ziya Keskiner ile evlenir, Ahmet adını verdikleri bir çocukları olur. Ancak Ahmet'i 1966'da 16 yaşındayken kalp yetmezliğinden kaybeder, aynı yıl annesi Amelya hanım da ölür. Büyük bir sarsıntı yaşayan Adile Naşit'in, oğlunun ölümünden sonra bir daha uçağa binmediği, doğum günü kutlamadığı aktarılır.

Gazanfer Özcan kendisi için şunları söyler: "Adile

hanım, doğduğu günden vefatına kadar şanssız bir insandı. Hep güldürdü, kendi gülmedi, hiç gülmedi, gü-lüyor gibi gözüktü; tabi ki her zaman tebessüm etti ama o bilindiği gibi her dakika kahkaha atan, neşe içinde mutlu bir insan değildi. Sadece çevresindekileri mutlu görmeye, onları mutlu etmeye çalışan bir insandı." Ancak türlü zorluklar ve ekonomik sıkıntılarla boğuşmasına rağmen tiyatrodan kopamaz Adile Naşit.

1947'de "Yara" film ile sinemaya adım atar ancak kendisi 1971 yılında rol aldığı "Beyoğlu Güzeli" ile sinemaya geçtiğini ifade eder. Çünkü bu film, Adile Naşit'in sinema kariyeri için bir dönüm noktası olacak, Ertem Eğilmez ile yolları bu filmde kesişecektir. Biraz da sitem ederek; "1971'de tiyatrodan koştum ya da kopmak zorunda kaldım. Bunun vebali biraz da sevgili Ertem Eğilmez'in. Benim yakama bir yapıştı, pir yapıştı. Ertem Eğilmez ile tanışmam dünyamı altüst etti." der.

'CİNSİYETSİZLEŞTİRİLMİŞ' VE HAYATI OLMAYAN BİR KADIN

Tiyatrodan birbirinden farklı karakterleri başarıyla sergileyen sanatçı, sinemada belli rol kalıplarına mahkum edilmiştir. Sevecen, anaç, fedakar bir kadın/anne olarak karşımıza çıkar sıklıkla. Sibel Öz'ün de belirttiği gibi Adile Naşit "bütün tiplerde 'cinsiyetsizleştirilmiş', herhangi bir cinsel kimliği ve hayatı olmayan kadınları temsil etmiştir." Nitekim Ertem Eğilmez de bir demecinde şunları aktarır: "Bugüne kadar Adile hanımın oyunculuk yeteneğinin ancak yüzde yirmisini kullanabildik. Eğer onu daha iyi değerlendirebilmiş olsaydık, sanırım seyircileri yerinden kaldıra-

Fotoğraf: Flickr

işgücü yüzde 11.1 azaldı. Kadınlar işgücü piyasasından çekilirken daha çok istihdam dışına çıktılar ve aynı zamanda iş aramaktan vazgeçmek durumunda kaldılar. Kadınların istihdam oranı bir yılda yüzde 28.5'ten yüzde 25.5'e düşerken çalışma çağındaki her dört kadından sadece biri istihdama katılabilir oldu. Korona bahanesiyle uygulanan kısa çalışma ve ücretsiz izin uygulamaları kadınları da vurdu. Mart 2019'da 8 milyon 663 bin olan çalışan kadın sayısı mart 2020'de 6 milyon 845 bine geriledi. Bir yıldaki azalma yüzde 21.

■ Giderek artan işsizlik, ele geçen ücretlerle geçinebilmenin daha da zorlaşması, pazar ve marketlerdeki fahiş fiyatlar nedeniyle giderek küçülen alışveriş poşetleri, artan faturalar kadınları zorlamaya devam ediyor.

GERİYE NE KALDIYSA YOK ETMEK İÇİN FIRSAT KOLLUYOR

İktidarın politikaları, hayatın her alanını cendereye alarak, 'tek ses' karşısında farklı sesleri susturmak, kendi bekasını sağlama almak üzerine kurulu. Koronavirüs illetini nimete çevirmenin, "evde kal"ma durumunu da kullanarak her türlü baskıyı artırmanın yollarını sürekli deniyor. Seçilmiş belediye başkanlarını tutuklamak, HDP'li belediyelere kayyum atamak, HDP ve CHP'nin vekilliklerini düşürmek, biat etmeyen odaların (TTB, TMMOB), baroların yasalarını değiştirmeye çalışmak... Kıdemi fona devretmek, sürekli sermaye lehine paketler açmak, her koşulda üretimi sürdürmek için işçileri aileleri ile birlikte "izole üretim kampları"na kapatmak, teknolojiyi işçilerin her adımını takip için kullanmak... Hükümet, işçi emekçi haklarından, demokratik hak ve özgürlüklerden geriye ne kaldıysa yok etmek için fırsat kolluyor.

BASKIYA RAĞMEN MÜCADELE YOLLARINDA OLMAK...

İktidarın başvurduğu her türlü baskıya karşın, ne işçiler ve emekçiler, ne emek ve meslek örgütleri ne de emekten, barıştan, özgürlüklerden yana partiler dayatılanları kabullenmiyor, çeşitli yollarla mücadeleyi sürdürüyorlar.

1 Mayıs, her koşulda mücadele araçlarının yaratılabileceğinin örnekleriyle şenlendi. Başta Emek Partisi ve sendikaların çağrısıyla öncesinden başlayarak 1 Mayıs günü dahil fabrika, işyeri, sokak ve balkonlarda işçiler, emekçiler, kadınlar, gençler; birlik, dayanışma ve mücadelenin sürdüğünü gösterdiler. İşçi ve kamu emekçilerinin örgütlenme ve mücadele talepleri de giderek artıyor. İstanbul, İzmir, Kocaeli, Antep illeri başta olmak üzere korona koşullarında ölümüne çalıştırılan işçiler örgütlenme ve mücadele içinde olmaya devam ediyor. Sağlık emekçileri virüsle mücadele ederken talepleri için mücadeleden de vazgeçmiyorlar ve kazanıyorlar. İktidarın tüm provokatif söylemlerine ve yasaklarına rağmen HDP iki koldan yürüyüşünü tamamlayarak partisine yönelik baskılara karşı tutumunu gösterdi. Avukatlar, yağmurun altında gece boyu bekleseler de sokulmak istemedikleri Ankara'ya girdiler ve örgütlerine sahip çıktılar. İşçiler kıdem tazminatının gasbına izin veremeyeceklerini söylemek için işyerlerinde bir araya gelerek açıklamalar yaptılar. Sınav gerilimi, geleceksizlik dayatmaları, işsizlik ve eğitimsizlik sarmalına karşı yaratıcı yöntemlerle seslerini duyurmaya çalışan gençler Cumhurbaşkanı Erdoğan şahsında tüm iktidara "Oy moy yok" dedi.

Kadınlar, evde, sokakta, işyerinde şiddete, tacize karşı hep tetikteler. Davalar, duruşmalar, katillerin, tacizcilerin tutuklanması, ağır cezalar almaları kadınların ısrarlı takibi ile mümkün oluyor. İktidarın eşitsizliği yeniden yeniden üreten söylemlerine, uygulamalarına, yasa hazırlıklarına karşı hiçbir zaman sessiz kalmayan kadınlar zaman zaman geri püskürtmeyi de başarıyor.

HER NERDEYSE ORADA BİRLİĞİMİZİ GÜÇLENDİRELİM

HENÜZ bu mücadele deneyimleri ve bir yol açmak için yapılan hamleler sermayenin fırsatçılığından, iktidarın politikalarından etkilenen geniş kesimleri kapsayan, derdi büyük olanların büyük birliklerini, yan yana durma, örgütlenme, birlikte güçlü bir mücadele aksı kurma potansiyellerini harekete geçirme konusunda istenen düzeyi henüz yakalayamadı.

Çünkü her birimizin, "Artık yeter" diyen geniş kesimlerin, insanca bir hayat, güvenli bir gelecek isteyen milyonların "milyonlar" olduğu gerçeğini göstermeye, milyonlar olmayı başarmaya ihtiyacımız var. Bunun için sorumluluğumuz, bunun için görevlerimiz var.

Fabrikada, işyerinde, mahallede, derneklerde, sendikalarda, platformlarda, adı konmamış bir araya gelişlerde zaman zaman yükselen zaman zaman geriye düşen bu mücadeleyi sürekli kılarak sonuca ulaştırmak için bulunduğumuz her alanda güç birlikleri oluşturmak önemli.

Fabrikadaysak, aynı bantta, aynı bölümde kadın ve erkek işçi arkadaşlarımızla birliğimizi sağlamalıyız. Çalışma koşullarımızdan, ücretlerimize, işçi sağlığı ve güvenliğinden sendikal örgütlenmeye, kadınlara karşı ayrımcı tutum ve davranışlardan virüse karşı alınacak önlemlere kadar, işçileri ilgilendiren ne varsa bu birliklerin gündemi olmalı. Birlikte tartışılmalı, çözümler üretilmeli, çözüm önerilerinin gerçekleştirilmesi için mücadelenin yolları burada örgütlenmeli. Patronların işçileri kimliği, memleketi, cinsiyeti üzerinden bölerek yönetme taktikleri böyle boşa çıkarılabilir. Kadınlar bu birliktelik içinde aktif yer alarak cinsiyet ayrımcılığı uygulamalarını bertaraf edebilir, sınıf kardeşleri olan erkek işçilerin kadın-erkek eşitliğine bakışını, tutumunu değiştirebilirler.

Fabrika için söylenenler diğer işyerleri için de geçerli. Kamu kurumlarında (hastane, adliye, büro işkolunun olduğu işyerleri, okullar...) çalışan emekçiler açısından bu birliği sağlamanın yolu aynı bölümde, katta, birimde ve binada çalışanların işçi-memur olmasına bakmadan yan yana gelmelerinden geçiyor. Kamu kurumlarında farklı işçi ve memur sendikalarına üye olan-olmayan her kesimi sorunları ve talepleri üzerinden bir araya getirmenin yollarını yaratmak önemli. Kadın kamu emekçisi ve işçilerin sayıca daha fazla olduğu kamu kurumlarında, kadınların aktif ve çalışma koşullarına dair taleplerinin fazla olması da kaçınılmaz.

Mahallede, sitede kadınların dayanışmasını ve birlikteliğini sağlamanın çeşitli yöntemleri dergimizin sayfalarına defalarca yansıdı. WhatsApp gruplarından, dernek kurmaya kadar birçok yöntemi kullanıyor kadınlar. Şiddet gören kadına koşmak, şiddet görmesini engellemek için komşuların çeşitli yollara başvurması, korona günlerinde işsiz/aşsız kalanlarla dayanışma, taciz ve şiddet mağduru kadınları karakolda, adliyede, duruşmada yalnız bırakmama, gündeme gelen kadın karşıtı yasalarla ilgili söyleşiler, bilgilendirme toplantıları, sitelerde paneller, söyleşiler vb. Kadınlar ne kadar örgütlü davranırlarsa bu organizasyonları da o kadar iyi yapıyorlar.

İktidarın dayattığı her türlü zor, şiddet, baskı, haksızlık, eşitsizliği derinleştirme hamleleri, çalışma yaşamımızı ve hayatımızı çekilmez kılan ne varsa fabrikada, işyerinde, mahallede birliğimizin gücüne çarptığında kazanan işçiler ve emekçiler, kazanan kadınlar olacaktır.

'Çocuk Susar, Sen Susma' sloganı neden doğru bir slogan değildir?

Çocuk istismarının her biçimi ülkemizin çok önemli bir sorunu olarak varlığını sürdürüyor, istismara karşı mücadele de toplumun birçok kesimi tarafından çeşitli biçimlerde sürdürülüyor.

Hükümetin çocuk istismarını evlilikle aklama ısrarını yansıtan yasa önergesi her gündeme geldiğinde tepkilerimiz de büyüyor. Hatta hükümet "Hayır hiç gündemimizde yok" dese de, tıpkı baroların yapısının değiştirilmesi önerisinde gördüğümüz gibi, Meclisteki oy çoğunluğuna güvenerek istediğini yapmaya çağının hiçbir garantisi yok. O nedenle özellikle biz kadınlar tekrar tekrar karşımıza çıkarılan ve bizim tepkilerimizle geri çekilen bu önerenin yeniden gündem edilmemesi için hep tetikteyiz!

Çocuk istismarı oldukça kritik bir konu, çok yönlü özel bir mesele. Bu nedenle bu konuda gerek eylemlerimizde gerek medyada gerekse açıklamalarımızda, bildirimlerimizde dikkat kesilmemiz gereken önemli noktalar var.

İstismara, istismarın aklanmak istenmesine tepki gösterilirken kullanılan dil ve söylem çok önemli. Bu nedenle "Çocuk susar, sen susma" sloganı doğru bir slogan değildir.

Bu ifadenin yanlışlığının birkaç nedeni şöyle ifade edilebilir:

■ Öncelikle "çocuk susar" ifadesi gerçeği yansıtmıyor. İstismar karşısında çocuklar "susmaz"; evet, belki çoğu zaman dille anlatamazlar, ama davranışlarındaki ve duyu durumlarındaki belirgin değişikliklerle, okul alışkanlıklarıyla, kendilerine ve başkalarına yaklaşımlarıyla çeşitli olaylara verdikleri tepkiler ile vs. istismarı "anlatırlar." Kimi zaman sözle de yani doğrudan yaşadıklarını anlatarak da istismarı anlatabilirler. Yeter ki çocukların sözel ve sözle olmayan ifadelerini bilelim, gözlem-

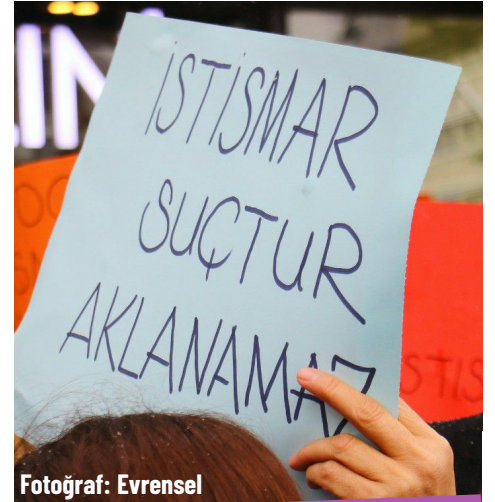
levelim, dikkatli olalım.

■ İstismarın ortaya çıkartılmasında ve önlenmesinde sorumlu olan yetişkindir, kamu kurumlarıdır, devlettir, siyasal öznelerdir; ama çocuk değildir. İstismara karşı mücadelede her zaman bu vurgu ile yaklaşılmalıdır. "Çocuk Susar, Sen Susma" sloganında ise niyetten bağımsız olarak çocuk ve çocuğun tepkisi merkezde durmakta, çocuk çözümden sorumluymuş gibi yansıtılmakta.

■ Benzer şekilde bu sloganın karşısında doğruyu ifade etmek niyetiyle oluşturulan "Çocuk Susmaz, Sen de Susma" sloganı da, çocuğun istismara tepkisini bu kez tersten merkeze alıyor. Çocuğun ne yaptığı, yapmadığı, sustuğu, susmadığı merkeze alınmamalıdır. İstismarın önlenmesinden sorumlu olanların ne yaptığı, yapmadığı, ne yapması gerektiği, ne istediğimiz merkeze alınmalıdır.

■ "Çocuk Susar Ses Susma" sloganı aynı zamanda çocuğu güçsüzleştirir.

Çocuk istismarı oldukça kritik bir konu, çok yönlü özel bir mesele. Bu nedenle bu konuda eylemlerimizde, medyada, açıklamalarımızda, bildirimlerimizde dikkat kesilmemiz gereken önemli noktalar var.

Fotoğraf: Evrensel

Çocuk istismarına tepki gösterirken NE YAPMALI, NE YAPMAMALI?

■ Bedenin çeşitli bölgelerine ellerin dokunduğu, ağzının kapatıldığı vs. çocuk görsel ve imgeleri kullanılmamalı. Bu görseller, çocuğu ve bedenini pornografik bir öge olarak göstermekte; ayrıca istismara ilişkin yanlış mesaj vermek ve çocuğu "güçsüz, kurban, çaresiz" olarak yansıtmaktadır. İstismar sonrası hayatını sürdüreceği olan çocuklar için ve tüm çocuklar için güçlendirici değil, güçsüzleştirici mesajlar içermektedir.

■ Bir istismar olayına yönelik tepkiyi artırmak üzere ya da iletinin/haberin okunurluğunu artırmak niyetiyle, veyahut da basın açıklamalarında/eylem çağrılarında bazen istismara maruz kalan çocuğa ilişkin detaylı bilgiler paylaşılabilir; çocuğun yaşı, istismar gerçekleşirken yaşananlar, istismara ilişkin ayrıntılar anlatılabilir. Bunlar paylaşılmamalıdır.

■ Basın metinlerinde, haberlerde, olaya gösterilen tepkilerde çocuğun kimliğini açığa çıkartacak hiçbir bilgi ve detay paylaşılmamalıdır. Çocuğun ya da ailenin fotoğrafları, kimlik bilgileri, yaşadıkları yere, mekana ilişkin bilgi ve görseller dahil paylaşılmamalıdır. İstismara uğrayan çocuk hayatına devam edecektir. Çocuğu bu süreçte zor duruma sokacak, iyileşmesini engelleyecek her türlü durumdan uzak durulmalıdır.

■ İstismara ilişkin çalışmalarda ne istismara maruz kalan çocuğun ne de

başka çocukların fotoğrafları, görselleri kullanılmalıdır.

■ Açıklama ve paylaşımlarda kullandığımız kavramlara da özel olarak dikkat etmeliyiz. Cinsel istismardan bahsederken "kötücul davranış, zalimane davranış" vs. gibi istismarı hafifletici söylem ve kavramlar kullanılmamalı. "Çocuk gelin" yerine "çocuk yaşta evlilik", "Çocuk yaşta zorla evlendirilen çocuk" kavramlarını kullanmalı; "istismar mağduru" kavramı yerine ise "maruz kalan" "maruz bırakılan" kavramları kullanılmalı.

■ İstismara karşı mücadelede, bu kadar çok yönlü bir sorunla nasıl baş edilebileceği konusunda kafa karışıklığı oluşabilmektedir. Bu nedenle ne talep edileceği konusunda da zorlanmalar olmaktadır. Bu ortamda ise idam, hadım gibi düzenleme önerileri çeşitli kesimler tarafından olumlu karşılanabilmekte, desteklenebilmektedir. Bu karışıklığı da kaldırmak üzere istismara karşı mücadelede istismarın önlenebilir olduğu vurgulanmalı; önlemenin bir sistem işi olduğu; yani teker teker bireyleri ve çocukları bilgilendirmekle ya da faileri cezalandırmakla olmayacağı vurgulanmalı, istismarı önleyici ve çocukları koruyucu bir sistem kurmanın devletin ve kurumlarının sorumluluğu olduğu vurgusu ve mücadelede bu sistemin kurulmasının talep edilmesi önemlidir.

Fotoğraf: Evrensel

Ne yaşadıysak benzer, ne yapacaksak birlikte!

Evet, adlarımız hep kadın. Kimimiz yorgun, kimimiz mutlu, kimimiz üzgün, kimimiz okuyan, kimimiz işçi, kimimiz anne, kadın.

Yaşadığımız hayatlar içinde mesleklerimiz ve uğraşlarımız her ne kadar birbirinden farklı olsa da, bir araya gelince her şeyden güçlü, güzel, tüm dertleri ortak, aynı dili konuşan, aynı renkleri seven kadınlar birçoğumuz. Aynı seslere kulak veriyor, aynı acıları yaşıyor ve aynı ortak taleplerde buluşuyoruz. Birbirimize olan uzaklığımız, aramızdaki mesafeler, hatta birbirimizi tanımıyor olmamız; hayatlarımız içerisinde yaşadığımız türlü zorlukları, baskıları, şiddeti, maruz kaldığımız haksızlıkları görmeye ve birlik olmamıza bir engel değil. Bunu çok iyi biliyoruz. Çünkü biliyoruz ve farkındayız ki hep bir arada el ele ve omuz omuza olduğumuz sürece üstesinden gelemeyeceğimiz hiçbir güç, aşılmayacak hiçbir engelimiz yok.

Şimdi gelelim meselemize...

Pandemi süresince kadınlar olarak neler yaşadık? Güvende miydik? Mutlu muyduk? Huzurumuz yerinde miydi? Değildi, hem de hiç değildi. Her birimiz mutlu ya da mutsuz olduğumuz evlerimize hapsoldük, üzerimizdeki sorumluluklar ve fazla olan iş yükümüz, kaygılarımız ve korkularımız "hayatı eve sığdırabilme" mücadelesinde daha da arttı. Peki, hayat eve gerçekten sığar mıydı? Bu sorunun cevabını hep birlikte biliyoruz.

Çünkü bizlere sunulmuş ya da yaşamaya mecbur bırakıldığımız hayatlar, hayatı eve sığdıramayacak kadar ve sığdırdığımız hayatları da hak ettiğimiz şekilde yaşayacak kadar kolay değil.

DAHA FAZLA YORULDUK, AĞLADIK, ÖLDÜK!

Evlerde kaldığımız günlerde daha fazla yorulduk, daha fazla ağladık ve hep daha fazla öldük! Virüse rağmen çalışmak zorunda kaldığımız, fazla mesai yaptığımız fabrikalarda daha fazla yorulduk. Ev içi baskı, şiddet, istismar arttığı için daha fazla ağladık. Sabah uyandığımızda her gün artmakta olan, duyduğumuz gördüğümüz işittiğimiz kadın cinayetlerine daha fazla ağladık. Ev içinde iş yükümüze destek olmayıp hafifletmeyen eşlerimize, çalıştığımız iş yerlerinde ellerimiz çatlamasın diye sürdüğümüz kremlere bile karışan patronlara, artan baskı şiddet istismar, çocuk tecavüzleri ve kadın cinayetlerine sessiz kalan ve hiçbir önlem almayan bu devlete ve bu düzene hep bir ağızdan öfkeliyiz!

Yani, virüsün faturasını kadınlar olarak hep birlikte en ağır şekilde ödediğimiz bu adaletsiz sisteme ve erk düzene karşı diyoruz ki; "Unutmayın!"

Biz kadınlar; bu öfkelerimizin nedeni olan gülüşlerimizi solduran tüm sorunlarla, içinde bulunduğumuz dayanışmayı daha da güçlendirecek sonuna kadar mücadele edecek kadar güçlüyüz.

BÖYLESİ FIRTINALI GÜNLERİN BEDELİNİ ÖDEYENLER

Öte yandan bizlerle birlikte bu süreçten çok fazla etkilenen çocuklar oldu. Doğadan, yeşilden ve park özgürlüklerinden mahrum kalan çocuklar, evlerde tablete ve telefona mahkûm oldular. Eğitimleri yarıda kalan, okula gidemeyen çocuklar "Uzaktan Eğitim" adı altında farklı bir sistem ile ilk defa tanışmış oldular. Kocaman okullarda aldıkları dersleri küçücük ekranlara sığdırmak zorunda kaldılar. Anladıkları yerleri bile sorabilme imkanı olmayan çocuklar "ertelenmeyen sınavlarına" hazırlanmak için bu süreçte fazlaca yıprandılar.

Zaten bu ülkede hep böyle olmuyor mu? Böylesine fırtınalı günlerin zorluğunun bedelini birileri ödeyecekse; işçiler, emekçiler, kadınlar ve çocuklar ödüyor.

Fakat ben inanıyorum ki bu günler geçecek. Birlikte misler gibi sofralarda bulduğumuz ailemizle, alelacele bir araya gelip dağıldığımız dostlarımızla, hep bir ağızdan türküler söylediğimiz yoldaşlarımızla, sarılmak için akşam olmasını beklediğimiz sevdiklerimizle beraber, güzel günleri yine hep birlikte dayanışma ile el ele kuraçağız.

Bahar POLAT
Yenimahalle / ANKARA

En büyük gücümüz dayanışma ve örgütlülüğümüz

41 yaşında 21 yıllık sigortalı bir sağlık çalışanıyım. Özel sağlık sektöründe yönetici kadrosunda başladım çalışmaya ve patronun çıkarları, o iş yerinin çıkarları, çalışanların çıkarlarıyla aynı anlamı taşırdı benim için. Bunun böyle olmadığını emeklerimin değersiz görülüp küçümsendiğini gördüğümde öğrendim.

10 yıldır kamu hizmeti veren bir kurumda çalışmaktayım. Kamu kurumunda çalışınca mutlaka hakkımı alacağımı yani adil bir yer olduğunu düşünmüştüm, yine yanılmışım.

Hepimizin iş hayatından güven ve huzur ile yaşamak başta olmak üzere çeşitli beklentileri var. Her gün ömrümüz boyunca ölesiye bunun için çalışıyoruz.

Amaç ne olursa olsun yaşayabilmek için aynı yollardayız.

Çalıştığım sağlık kurumunun yüzde 80'ini kadın sağlık emekçileri oluşturuyor. 24 saatimizin 8 saati mesaide geçiyor. Çoğumuz kilometrelerce yol gidip geliyoruz. Çalışıyoruz ama evdeki çilemiz hiç azalmadı. Geçinip yaşayabilmek için ailesinin desteğine ihtiyaçtan, daha ucuz kira da yaşamak zorunda olmaktan yani geçinememekten, yaşlımıza, hastamıza, çocuğumuza olan sorumluluklarımızdan tükeniyor nefesimiz.

8 SAAT ÇALIŞMA 12 SAATE ÇIKARSA...

Kadınların çilesi

evde ve işyerinde artarak devam ediyor. Her yeni gün yeni çalışma tanımları geliştiriliyor çalışanlar karşı karşıya getiriliyor. İşyerinde esnek çalışma biçimleri artarak devam ediyor. Bitmiyor çilemiz. Ben çaresizliğimi sendikal mücadele ile giderdim. Sorunlarımızın ortak olduğunu fark ettirdiler bana. İçtenlikleri, ceplerindeki harçlığı paylaşma teklifleri emeğimin kadın ve sınıf dayanışmasında değer bulması dünyalara bedel oldu.

Bizleri, insan olduğumuzu görmezden gelerek komutla çalışan mekanik varlıklar sanan yönetim, pandemiye fırsat bilerek, esnek çalışma adı altında bu sefer 8 saatlik mesai saatini 12 saate çıkardı. Yani sabah sekiz, akşam sekiz çalıştırarak, "Düşen fatura tutarlarının böylece yükseltileceğini" söylediler. Akşam 20.00'de işten çıkıp 22.00'de evimde olacağım, ev ve aile sorumluluklarımı yerine getirip kalan saatlerde uyuyup ertesi güne hazır olacağım... Muhtemelen bizlerin uykuya da ihtiyacı yoktur! "Yıllık izne çıkıp da ne yapacaksın?, Parayı ne yapacaksın?" alayları ile insanlığımızı, onurumuzu yok sayan bir yönetim ile çalışmak zorunda kaldık.

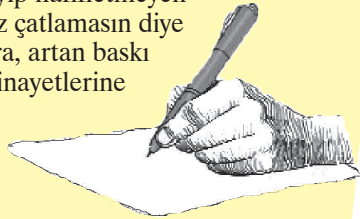
Ancak bu insanlık dışı uygulamalara karşı, mücadele ettik ve kazandık.

Bu uygulamayı kabul etmediğimizi değer görmek istediğimizi belirtip dilekçe hazırlayıp toplu olarak başhekimliğe verdik. Yine gördük ki birlikten kuvvet doğar.

Sayın Fahrettin Koca'nın dediği gibi hâlâ elimizde bir kozumuz var ...

En büyük gücümüz dayanışma ve örgütlülüğümüz. 8/20 mesai saati uygulamasında geri adım attıran çoğunluğu kadın sağlık emekçileri olarak emeğimizi korumakta kararlıyız.

**Sağlık emekçisi bir kadın
İZMİR**

'Sanmasınlar ki hayatımız dört duvar arasına sıkışmış!'

Sevda ATEŞ
Esenyurt / İstanbul

Hayatını spora adanmış bir kadın Sevda. Kendini sporla var etmiş, karşısına çıkan tüm zorluklara göğüs germiş. Her ne kadar 'Kız çocuğu spor yapmasın' dense de çocukken başlayan spor sevdasında o hiç pes etmemiş. Hem avukat katibeliği yapıyor, hem boksör hem de okumaya devam ediyor. Sevda'nın kick boks tutkusunu ve hayata bakışını kendisinden dinleyelim...

Adım Sevda, doğma büyüme Gebzeliyim, aslen Ardahanlıyım. Spor hayatım 9-10 yaşlarımda başladı. Annem babamdan daha fazla destek verdi açıkçası. 'Spora başlamak istiyorum' dediğimde babam 'Kız çocuğusun sen, sporla ne işin olur' dedi.

Ama annem tam tersine, 'Kız çocuğu kendini geliştiresin' deyip, beni destekledi. Karatede siyah kuşak 2. dala kadar yürüdüm, derecelerim olmaya başladı. Önceden ön yargılı olan babam, madalyalarla dönmeye başlayınca otogarda beni kortejle bekler hale geldi.

Hatta madalyamı kendi boynuna takıp dolaşıyordu, o derece bir gurur kaynağı haline geldi. O yıllarda üniversite sınavına da hazırlanmaya başladım, ablam İstanbul Üniversitesinde Hukuk Fakültesinde okuyordu. Spor sevdığım kadar eğitime tutkum yoktu açıkçası. İstanbul Üniversitesi Radyo Televizyon bölümünü kazandım, sonra ikinci kez tekrar sınava girdim, ama aynı zamanda maçlarda derece peşindeyim. O yıl da İstanbul Üniversitesi Arkeoloji bölümünü kazandım ve gittim. 1 yıl sporsuz kaldım, branş makaslaması başladı. Karateden istediğim performansı alamamaya başladım. Kick boks baya popüler olmaya

başladı, geçiş yaptım, birkaç yıl farklı salonlarda çalıştım. 2.5-3 sene boyunca siyah kuşağa kadar ilerlediğimi düşünürken, emeğimi ziyan eden antrenörlerim oldu. Tüm bu engellere rağmen yine de bir sürü başarımla, Marmara Bölgesi birinci, ikinci ve üçüncülüğüm, Kocaeli birinci, ikinci ve üçüncülüğüm oldu. Kick boksta ise teşvik ve bölge maçlarında şampiyonluklarım var. Türkiye şampiyonluğum da var fakat yurt dışına bir türlü uzanamadım.

BU ZAMANA TIRNAKLARIMLA GELDİM

Genelde sporcularda libido yükselmesi olur ve birçoğu kadınlara bir meta gözüyle bakarlar. Sporcusuna düzgün yaklaşan parmakla sayılacak kadar az antrenör vardır. Bu mağduriyetlerden dolayı katı ve sert çizgilerim olduğu için önüme çok fazla engel çıktı. Hedefe ulaşmak için kendimden fedakârlık edecek bir yapım zaten yok. O kadar kötü bir ortamın içinden sağlam çıkmak hiç kolay değil. Spor alanında 'Bir kadın olarak bundan faydalanabilir miyim, faydalanamaz mıyım' gözüyle bakılıyor. Faydalanabilirse eğer sana tüm kapıları açıyorlar. Kendi çabalarımla elde edebildiğim bir Türkiye derecem var. Sonrasında zorlamadım, çünkü Türkiye'de kadın sporcu olmak çok zor. O kadar çok engel konuluyor ki, hatta kendi çabanızla bir yere gelseniz dahi 'Aaa kesin birilerinin desteğiyle yapmıştır' yaftası yiyor. Asla kadın kendi çabasıyla yapabilir gözüyle bakılmıyor. Benim gibi insanlar da bu tabuyu yıkmak için var aslında. Bu zamana kadar tırnaklarımla geldim. 'Bir baltaya sap olamadı' diyorlar sporcu olduğum için. Ama ben öyle olmadığını biliyorum, özgüvenim var, çabam var. Eşimle birlikte salon açmıştım fakat sonrasında kapatmak zorunda kaldık.

Aslında avukat katibesiyim. Ayrıca Esenyurt MEB'de ücretli sınıf öğretmenliği yapıyorum. Bunların dışında da okumaya devam ediyorum. Arkeolojiyi tamamlarken Tarih bölümünde çift anadal yaptım. Yurt içi, yurt dışı birçok projede çalıştım. Sonrasında sosyal hizmetler okudum bitirdim ve şimdi de adalet okuyorum.

KADINLAR MÜCADELE ETMEKTEN ASLA VAZGEÇMESİN

Bu kadar birikime rağmen işte hep önüme engel çıkardılar. İşe girebilmek için daha düzgün bir fizik ya da daha fazla kendimden vermemi istediler açık söylemek gerekirse. Eğer bu şartları sağlamıyorsanız iş sahibi olmanız çok zor, çok kapı aşındırdım ama olmadı. En büyük sorunum bu oldu. Kadına karşı sistimal özel sektörde çok daha yaygın. Uzun yıllardır dövüşmekten kaynaklı sert bir mizacımla, bu bana zırh oldu hatta. Yıllardır insanların taciz içeren tavırlarına karşı kendimce korumaydım bu benim için. İçimdeki gücü kendimden ve eşimden alıyorum. Kadınlara tavsiyem şu; zamanın şartlarında kadın olmak çok zor ama şart ne olursa olsun şanslarını son noktasına kadar zorlamalarını söyleyebilirim. Mücadele gerekiyor, savaşmaktan asla vazgeçmemeliler, vazgeçersek kendimizdeki gücü asla göremeyiz. Mücadelelerine güç katabilmeleri için de bence spor yapmalılar. Birer birey olduklarını hissedecekler. Sanmasınlar ki hayatımız dört duvar arasına sıkışmış!

Fotoğraf: Berivan Balka